

TUTKIMUKSIA
SUOMEN MAATALOUDEN
KANNATTAVUUDESTA

XLIX

TILIVUOSI 1960/61

*SUMMARY:
INVESTIGATIONS ON THE PROFITABILITY OF AGRICULTURE IN FINLAND
BUSINESS YEAR 1960/61*

HELSINKI 1962

TUTKIMUKSIA
SUOMEN MAATALOUDEN
KANNATTAVUUDESTA

XLIX

TILIVUOSI 1960/61

*SUMMARY:
INVESTIGATIONS ON THE PROFITABILITY OF AGRICULTURE IN FINLAND
BUSINESS YEAR 1960/61*

2
HELSINKI 1962

Helsinki 1962. Valtioneuvoston kirjapaino

A l k u s a n a t

Täten julkaistaan maatalouden kannattavuustutkimukseen osallistuvien kirjanpitoilajien tulokset talousvuodelta 1960/61, joka on mainituksessa tutkimustoiminnassa 49. tilivuosi.

Maatalouden kannattavuustutkimus siirtyi vuoden 1962 alussa Eduskunnan päätöksen mukaisesti maataloushallituksesta maatalouden taloudelliselle tutkimuslaitokselle. Siitä johtuen kirjanpitoilajien tulokset tästä lähtien julkaistaan mainitun tutkimuslaitoksen julkaisujen sarjassa. Aikaisempien tilivuosien tuloksia koskevat niteet ovat ilmestyneet »Maataloushallituksen tiedonantoja»-sarjassa.

Aineiston käsittelyssä ei ole suoritettu mitään oleellisia muutoksia talousvuoteen 1959/60 verrattuna. Maatalouden tuotto ja kustannukset on eritelty samalla tavalla kuin edellisenäkin tilivuonna. Taulukoissa 15 ja 16, jotka koskevat ihmistyyntymenekkii, on tehty eräitä muutoksia. Ensiksi mainituksessa on ihmistyyntymen määrät ilmoitettu erikseen miesten, naisten ja lasten absoluuttisina työtunteina eikä muunnettuina tunteina kuten aikaisemmin. Taulukossa 16 maatalouden juoksevia töitä koskevien tuntimäärien lisäksi esitetään nyt myös näitä töitä koskevat urakkapalkat.

Maatalouden liiketulokset on laskettu samalla tavalla kuin edellisenä vuonna. Verotettavaa puhdasta tuottoa laskettaessa on viljelijäperheen tekemä työ hinnoitettu entiseen tapaan lähinnä normituntipalkkojen perusteella. Kun käytetyt arviotuntipalkat ovat eri syistä alhaisempia kuin maatalouspalkkatilaston mukaiset maksetut keskituntipalkat, on verotettava puhdas tuotto laskettu myös siten, että viljelijäperheen oma työ on hinnoitettu sosiaalisen tutkimustoimiston laatiman maataloustyöntekijöiden palkkatilaston mukaan. Tällä tavalla lasketut maatalouden verotettavan puhtaan tuoton arvot esitetään muiden tulosten ohella taulukossa 19.

Hehtaaria kohden lasketut varsinaisen maatalouden tuotto, kustannukset ja tulokset eri alueilta on esitetty, kuten edellisenäkin vuonna, kirjanpitoaineiston keskiarvojen ohella myös ns. punnittuina keskiarvoina. Tällöin on punnuksina käytetty vuoden 1959 maatalouslaskennasta saatuja, yli 2 peltihehtaarin tilojen peltoalan jakaantumista osoittavia suhdelukuja.

Helsingissä marraskuussa 1962.

Samuli Suomela

Heikki Järvelä

Sisältö

I. Maatalouden yleiset edellytykset tilivuonna 1960/61	7
1. <i>Sääsuhteet ja vuodentulo 1960</i>	7
2. <i>Maataloustuotteiden ja -tarvikkeiden hinnat</i>	9
3. <i>Työpalkat</i>	10
II. Tutkimusaineisto	11
1. <i>Aineiston hankinta, suuruus ja käsittely</i>	11
2. <i>Maankäyttölajit</i>	13
3. <i>Peltoalan käyttö ja sadot</i>	13
4. <i>Maitotuotos</i>	14
III. Omaisuussuhteet	16
A. Koko liike	16
1. <i>Varat</i>	16
2. <i>Velat</i>	16
B. Varsinainen maatalous	17
1. <i>Omaisuusryhmät</i>	17
2. <i>Kalusto</i>	17
3. <i>Kotieläimet</i>	18
4. <i>Rakennukset</i>	18
IV. Rahaliike	19
V. Maatalouden kokonaistuotto	21
1. <i>Kokonaistuotto ja sen rakenne</i>	21
2. <i>Maatalouden myyntituoton rakenne</i>	22
VI. Maatalouden liikekustannus	24
1. <i>Liikekustannus ja sen rakenne</i>	24
2. <i>Rahassa suoritettu liikekustannus</i>	25
3. <i>Ihmistyökustannus</i>	25
4. <i>Työnmenekki</i>	26
a. <i>Ihmistyö</i>	26
b. <i>Hevostyö</i>	27
c. <i>TraktORITYÖ</i>	27

VII. Maatalouden liikutulokset	29
1. <i>Verotettava puhdas tuotto</i>	29
2. <i>Maatalousylijäämä</i>	30
3. <i>Kannattavuuskerroin</i>	30
VIII. Kotieläintaloudellisia laskelmia	31
1. <i>Hevostaloutta koskevia laskelmia</i>	31
2. <i>Nautakarjalaskelmia</i>	33
IX. Metsätalous	36
X. Ruokatalous	37
1. <i>Ruokailukustannus ja ruokailupäivät</i>	37
2. <i>Oman tilan tuotteiden kulutus</i>	37
Taulukot	39
Summary	68
<i>Liitteenä</i> kartta kirjanpitotilojen sijainnista	70

I. Maatalouden yleiset edellytykset tilivuonna 1960/61

1. Sääsuhteet ja vuodentulo vuonna 1960

Syyskaudella vallitsi poikkeuksellinen kuivuus, joka jatkui vuoden vaihteeseen asti. Tammikuussa sensijaan satoi tavallista enemmän, ja lumen syvyys olikin tammikuun lopulla 3—7 dm. Kevättalvi oli normaalia kylmempi, mutta toukokuu muodostui erittäin lämpimäksi ja poutaiseksi. Kylvöolosuhteet olivat koko maassa ihanteelliset, ja kylvösiemen oli poikkeuksellisen hyvää.

Syysviljojen oraat jäivät syksyn ankaran kuivuuden vuoksi talvehtimaan huonokuntoisina. Syysrypsi kärsi kuivuudesta eniten, ja monin paikoin olikin keväällä rikottava rypseltoja.

Sääsuhteet kasvukautena 1960

Weather conditions

Paikkakunta	Säähavaintojen kuukausikeskimäärät						
	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.
	Lämpötila C°						
Turku (Rusko)	2.3	10.8	15.6	17.4	15.0	10.4	3.8
Helsinki	2.0	10.7	15.9	18.1	16.0	11.5	4.8
Tampere	1.6	10.4	15.6	17.5	14.7	9.8	2.3
Lappeenranta	1.6	11.4	16.3	18.3	15.3	9.1	1.9
Jyväskylä	1.2	10.3	15.4	17.3	14.3	8.3	0.4
Kuopio	1.7	11.0	15.9	19.1	15.6	8.9	0.3
Vaasa	2.1	9.9	15.0	17.1	14.4	9.5	1.1
Kajaani	1.2	10.1	14.8	19.0	14.5	8.0	—1.6
Oulu	1.3	10.4	14.5	18.6	15.1	8.7	—1.1
Sodankylä	—0.1	8.8	12.5	17.7	12.6	7.1	—5.4

Sademäärä mm

Turku (Rusko)	28	19	84	82	155	42	38
Helsinki	39	15	75	144	108	80	26
Tampere	18	34	84	101	67	6	30
Lappeenranta	33	19	76	104	119	46	40
Jyväskylä	23	44	91	109	67	16	40
Kuopio	21	19	64	112	47	13	31
Vaasa	29	11	44	152	115	30	34
Kajaani	21	23	68	79	104	25	19
Oulu	33	20	67	68	67	28	16
Sodankylä	21	27	39	91	71	22	5

Kesäkuussa jatkui lämmin kausi, ja kolmannella viikolla saatiin kohtalaisen runsaita sateita. Heinäkuu oli normaalia lämpimämpi. Tänä aikana esiintyi pyörremyrskyn tyyppisiä ukkossateita. Koko elokuun keskilämpö oli 0—2° tavallista korkeampi. Suhteellisesti lämpimintä oli Lapissa. Lounais-Suomessa ja muillakin Etelä-Suomen alueilla alkoi elokuun 9. päivänä epävakainen kausi, jota jatkui kuukauden päivät. Tämä sadon tuleentumisaikaan sattunut sadekaus

heikensi tuntuvasti sadon laatua. Sadonkorjuutilannekin näytti jo uhkaavalta, mutta sen pelasti 8. 9. alkanut koko maan käsittävä poutakausi. Syyskuun sademäärä jäi normaalia pienemmäksi ja keskilämpö alhaisemmaksi.

Syysvehnän hehtaarisato ei noussut yhtä korkeaksi kuin edellisenä vuonna. Kylvöajan kuivuudesta johtuen myöskin syysrypsin hehtaarisato aleni edelliseen vuoteen verrattuna. Sensijaan kevätviljoista saatiin huippusatoja, kaikista yli 2 000 kg/ha. Samoin perunan, juurikasvien ja heinän hehtaarisadot olivat määrältään korkeita, mutta laatu jäi edellistä vuotta heikommaksi. Laitumien kunto oli hyvä, ja nurmien jälkikasvu erittäin rehevää.

Maataloustilaston mukaiset tärkeimpien viljelykasvien kokonaissadot yhteensä vuosina 1960 ja 1959 sekä vuosien 1956—60 satokeskimääriin verrattuina esitetään seuraavassa:

Kokonaissadot

Kasvilaji	Kokonaissadot tonneissa		
	1960	1959	Keskim. vuodessa 5-vuotiskautena 1956—60
Syysvehnä — Winter wheat	68 717	42 440	41 448
Kevätvehnä — Spring wheat	299 261	200 169	198 459
Ruis — Rye	186 093	162 041	139 594
Ohra — Barley	440 128	331 666	362 499
Kaura — Oats	1 109 393	696 253	792 241
Peruna — Potatoes	1 716 678	1 078 855	1 425 006
Sokerijuurikas — Sugar beets	410 643	257 129	282 728
Lanttu — Swedes	168 641	117 392	133 912
Turnipsi — Turnip	103 662	66 291	72 826
Vihantarehu — Green fodder	237 423	174 595	320 802
Peltoheinä — Hay	3 920 014	3 313 666	3 515 358
Syysrypsi — Winter turnip rape	4 289	24 865	11 316

Kokonaissatojen antamaa kuvaa vuodentulosuhteista täydentävät seuraavat maataloustilaston ilmoittamat hehtaarisadot:

Kasvilaji	1960	1959	1958	1956—60
	kg	kg	kg	kg
Syysvehnä	1 854	2 137	1 914	1 841
Kevätvehnä	2 083	1 677	1 685	1 714
Syysruis	1 681	1 568	1 453	1 503
Ohra	2 070	1 424	1 819	1 674
Kaura	2 262	1 511	1 807	1 745
Peruna	19 862	12 682	16 026	15 994
Sokerijuurikas	27 490	17 728	18 096	20 259
Lanttu	29 628	23 081	21 086	25 228
Turnipsi	34 474	25 506	24 660	28 060
Vihantarehu	15 645	11 499	14 202	13 857
Peltoheinä	3 442	2 880	2 994	3 052
Syysrypsi	1 263	1 330	1 389	1 145

Viljakasveilla oli vuonna 1960 peltoa 54 000 ha enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Tästä alan lisäyksestä tuli yksin vehnän osalle 41 500 ha. Kauran ala lisääntyi lähes 30 000 ha:lla, mutta ohran ala väheni 20 000 ha. Ohrankin kokonaissato muodostui kuitenkin alan vähenemisestä huolimatta suuremmaksi kuin edellisenä vuonna. Vain syysrypsin kokonaissato jäi edellistä vuotta pienemmäksi, mutta sen alakin oli vain viidennes edellisen vuoden rypsiälasta.

Yleiskäsityksen saamiseksi valtakunnan koko peltoaalalta korjatusta sadosta esitetään se seuraavassa rehuyksiköiksi muunnettuna.

Satolaji	1960		1959		1956—60	
	1 000 ry	%	1 000 ry	%	1 000 ry	%
Viljakasvit ja herne	1 973 815	40.8	1 352 448	37.7	1 450 197	37.6
Peruna ja juurikasvit	483 436	10.0	300 666	8.4	384 075	10.0
Rehukasvit ja oljet	2 328 054	48.0	1 857 119	51.8	1 966 687	51.1
Naatit	49 943	1.0	31 440	0.9	32 081	0.8
Rypsi ja muut öljykasvit ..	7 148	0.2	41 661	1.2	18 920	0.5
Yhteensä	4 842 396	100.0	3 583 334	100.0	3 851 960	100.0
Ha:aa kohden	2 091		1 565		1 704	

Rehuyksiköissä esitettynä on vuoden 1960 kokonaissato ollut 35.1 % edellisen vuoden kokonaissatoa suurempi, samoin 25.7 % viisivuotiskauden 1956—60 keskisatoa suurempi. Hehtaarin keskirehuyksikkösato on vastaavasti noussut 33.6 % ja 22.7 %.

2. Maataloustuotteiden ja -tarvikkeiden hinnat

Seuraavassa asetelmassa esitetään Pellervo-Seuran Markkinatutkimuslaitoksen ja Kansan Markkinatutkimuslaitoksen laskemia tärkeimpien maataloustuotteiden punnittuja keskihintoja, jotka viljelijöille on talousvuosina 1959/60 ja 1960/61 maksettu.

Tuote	1960/61 mk/kg	1959/60 mk/kg
Vehnä — Wheat	47: 69	49: 15
Ruis — Rye	48: 52	48: 85
Ohra — Barley	30: 07	34: 54
Kaura — Oats	29: 16	34: 73
Peruna — Potatoes	7: 49	12: 41
Sokerijuurikas ¹⁾ — Sugar beets	9: 15	9: 48
Naudanliha — Beef	280: 10	213: 60
Sianliha — Pork	274: 10	268: 80
Maito ²⁾ — Milk	30: 79	30: 43
Kananmunat — Eggs	256: 60	242: 60

Tilivuonna 1960/61 ovat peltoviljelytuotteiden keskihinnat muodostuneet selvästi alhaisemmiksi kuin edellisenä vuonna. Sitä vastoin kotieläintuotteiden hinnat ovat nousseet, kuten esitetyistä luvuista ilmenee.

Maataloustarvikkeiden hintatasoa osoittavat seuraavassa esitettävät luvut. Väkilannoitteiden hinnat ovat ravinnekilohintoja ja tarkoittavat vahvistettuja vähittäismyyntihintoja täysin vaunukuormin vastaanottoasemalla. Väkirehujen hinnat on ilmoitettu vahvistettuina vähittäismyyntihintoina vapaast vaunussa lähetyksasemalla ja kalkkikivijauheen hinta vapaasti vaunussa kaikillia rautatieasemilla.

¹⁾ Pellervo-Seuran Markkinatutkimuslaitoksen laskemat hinnat.

²⁾ Maataloushallituksessa laskettu 4 %:n maidon tilityshinta.

Tarvike	1960/61	1959/60
Oulunsalpietari	86: 30 mk/kg	98: 00 mk/kg
Superfosfaatti	55: 25 mk/kg	55: 30 mk/kg
Kalisuola	32: 60 mk/kg	30: 85 mk/kg
Kalkkikivijauhe	1 970 mk/1 000 kg	1 970 mk/1 000 kg
Soijarouhe	38: 40 mk/kg	38: 40 mk/kg
Vehnänlese	30: 15 mk/kg	29: 80 mk/kg
Kaasuöljy	28: 00 mk/litra	28: 70 mk/litra

3. Työpalkat

Kahden viimeisen tilivuoden aikana miespuolisten maa- ja karjatalous- sekä puutarhatyöntekijöiden palkkauksessa sovelletut yleisimmät normituntipalkat indeksilisineen selviävät seuraavasta asetelmasta.

Paikkakuntaluokka III				Paikkakuntaluokka IV			
Palkkaryhmä				Palkkaryhmä			
1	2	3	4	1	2	3	4
1. 2. 59—29. 2. 60 ..	111: —	119: —	129: —	140: —	108: —	116: —	125: —
1. 3. 60—31. 12. 60 ..	114: —	125: —	136: —	147: —	111: —	121: —	131: —
1. 1. 61—31. 12. 61 ..	119: —	131: —	142: —	153: —	116: —	127: —	137: —
							148: —

Sosiaalisen tutkimustoimiston laatiman maataloustyöntekijöiden palkkatilaston mukaan ovat miesten ja naisten keskituntipalkat olleet allamainittuina tarkkailukuukausina seuraavat:

	Miehet	Naiset
Toukokuu 1960	126: 56	96: 39
Elokuu »	127: 26	102: 01
Marraskuu »	133: 69	102: 77
Helmikuu 1961	137: 22	105: 06
Toukokuu »	134: 81	103: 30

II. Tutkimusaineisto

1. Aineiston hankinta, suuruus ja käsittely

Tutkimuksessa käytetyn kirjanpitoaineiston hankinta on suoritettu maanviljelys- ja talousseurojen sekä pienviljelijäin keskusjärjestöjen toimesta. Mainitut järjestöt ovat hoitaneet myös kirjanpidon ohjauksen tutkimustiloilla. Kirjanpitoaineistosta on suurin osa toimitettu maatalouden taloudelliselle tutkimuslaitokselle valmiina tilinpäätöksinä. Vain suunnilleen neljännes tilinpäätöksistä on laadittu tutkimuslaitoksella. Talousvuoden 1960/61 tulostilasto käsittää yhteensä 1 224 tilan tilinpäätökset, jotka jakaantuvat eri järjestöjen kesken seuraavasti:

Uudenmaan läänin maanviljelysseura	37
Nylands svenska lantbrukssällskap	41
Varsinais-Suomen maanviljelysseura	50
Finska Hushållningssällskapet	24
Ålands Landskapsstyrelse	9
Satakunnan maanviljelysseura	36
Hämeen-Satakunnan »	77
Hämeen läänin »	70
Itä-Hämeen »	79
Kymenlaakson »	44
Länsi-Karjalan »	42
Mikkelin läänin »	53
Kuopion »	60
Pohjois-Karjalan »	71
Keski-Suomen »	55
Etelä-Pohjanmaan »	57
Österbottens svenska lantbrukssällskap	18
Keski-Pohjanmaan maanviljelysseura	38
Oulun läänin Talousseura	56
Kajaanin maanviljelysseura	53
Peräpohjolan »	67
Lapin Maatalousseura	4
Pienviljelijäin Liitto	46
Suomen Pienviljelijäin Liitto	31
Pienviljelijäin Keskusliitto	106
Yhteensä	1 224

Entiseen tapaan on tilikausi alkanut heinäkuun 1 päivänä ja päättynyt seuraavana vuonna kesäkuun lopussa. Noin sadalla tilalla on kirjanpito kuitenkin aloitettu huhti-, touko- tai kesäkuun alussa erikoistutkimusten ym. syitten takia.

Aineiston käsittelyssä on kirjanpitotilat, joilla tarkoitetaan vain tässä tutkimuksessa mukana olevia tiloja, ryhmitelty aikaisempaa tapaa noudattaen tutkimusalueittain ja tilasuuruusluokittain. Ensiksi mainittuja on viisi ja ne ovat: Etelä-Suomi, Sisä-Suomi, Etelä-Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa ja Koillis-Suomi.

Jako on suoritettu sen perusteella, minkälaiset ovat luontaiset edellytykset maatalouden harjoittamiselle maan eri osissa. Tutkimusalueitten rajat ilmenevät liitteenä olevasta kartasta, johon on merkitty myös kirjanpitotilojen sijainti.

Tilojen ryhmittely suuruusluokkiin on suoritettu maatalousmaan muunnetun alan perusteella. Mainittu ala on laskettu siten, että puutarhamaan ja pellon alaan on lisätty laitumen ja niityn muunnettu ala, joka on saatu jakamalla näitten raha-arvo kulloinkin kyseessä olevan tilan keskimääräisellä peltohehtaarin arvolla. Kaikki pinta-alayksikköä kohti lasketut tulos- ym. luvut on ilmaistu maatalousmaan muunnettua hehtaaria kohden, mikäli ei toisin mainita.

Tilat on jaettu seuraaviin neljään suuruusluokkaan:

I	—	9.99 ha:n tilat
II	10	24.99 »
III	25	49.99 »
IV	50	»

Kirjanpitotilojen jakaantuminen eri tilasuuruusluokkien ja tutkimusalueitten kesken ilmenee seuraavasta asetelmasta.

Alueet	Suuruusluokat				Yhteensä	
	I	II	III	IV	kpl	%
Etelä-Suomi	134	244	129	43	550	45.0
Sisä-Suomi	119	199	22	—	340	27.8
Etelä-Pohjanmaa	27	52	7	—	86	7.0
Pohjois-Pohjanmaa	29	50	7	—	86	7.0
Koillis-Suomi	82	74	6	—	162	13.2
Yhteensä	391	619	171	43	1 224	100.0

Yli 50 hehtaarin tiloja on tutkimuksessa mukana ainoastaan Etelä-Suomesta. Niitähän on muilla alueilla kaikkiaankin suhteellisen vähän. Kolmannen suuruusluokan tilojakin on kirjanpidossa mukana muilla alueilla vain muutamia, joka on muistettava tarkasteltaessa myöhemmin esitettäviä tuloslukuja.

Keskiarvot tuotto- ja kustannuseristä sekä tuloksista ja muista luvuista on laskettu aikaisempaan tapaan siten, että tilakohtaiset kokonaisluvut jokaisessa tilaryhmässä on laskettu yhteen ja saatu summa jaettu joko vastaavalla maatalousmaan muunnetun alan hehtaarimäärällä tai tilaluvulla riippuen siitä, onko kysymyksessä hehtaaria tai tilaa kohden ilmaistu luku. Tulos- ym. luvut esitetään jokaiselta tutkimusalueelta suuruusluokittain ja keskimäärin ja näiden ohella vielä koko maan (kaikkien tutkimustilojen) keskiarvot.

Kun edellä sanotulla tavalla lasketaan eri alueitten ja koko maan keskiarvot, vaikuttaa näiden suhteelliseen suuruuteen mm. tilakoko. Tämän vuoksi on kyseessä olevat keskiarvot laskettu myös siten, että eri suuruusluokkien ja alueitten luvut on painotettu niillä suhdeluvuilla, jotka osoittavat kaikkien yli 2 peltohehtaarin tilojen peltoalan jakaantumisen eri suuruusluokkien ja alueitten kesken koko maassa. Tällä tavalla määritetyistä keskiarvoista käytetään nimitystä punnittu keskiarvo. Mainitut keskiarvot esitetään ainoastaan varsinaista maataloutta koskevista, hehtaaria kohden lasketuista luvuista.

Punnittuja keskiarvoja laskettaessa on käytetty punnuksina seuraavia suhdelukuja, jotka osoittavat, kuten edellä jo mainittiin, yli 2 ha:n viljelmien peltoalan jakaantumisen koko maassa eri alueitten ja suuruusluokkien kesken vuoden 1959 maatalouslaskennan mukaan.

Alue	Suuruusluokat				
	I	II	III	IV	Yhteensä
Etelä-Suomi	12.8	18.1	8.5	4.2	43.1
Sisä-Suomi	15.0	8.7	1.4	0.3	25.4
Etelä-Pohjanmaa	5.6	8.1	1.3	0.1	15.1
Pohjois-Pohjanmaa	3.7	4.2	0.8	0.2	8.9
Koillis-Suomi	5.7	1.5	0.2	0.1	7.5
				Yhteensä	100.0

Niiden alueiden punnittuja keskiarvoja laskettaessa, joissa ei ole neljanteen suuruusluokkaan kuuluvia kirjanpitotiloja, on puuttuvien sijasta käytetty kolmannen luokan keskiarvoja.

2. Maankäyttölajit

Taulukossa 1 esitetään maankäyttölajien keskimääräiset alat tilaa kohden tutkimustiloilla. Näitten lisäksi taulukosta ilmenevät eri tilaryhmien keskimääräiset maatalousmaan muunnetut alat. Laitumen alaa osoittaviin lukuihin eivät sisälly peltolaitumet. Raivioihin on luettu sekä pelto- että laidunraiviot. Kasvullisella metsämaalla tässä tarkoitetaan metsäalaa, joka sisältyy I—V veroluokkiin.

Eri alueitten kirjanpitotilojen keskimääräinen koko ilmenee seuraavista maatalousmaan muunnettua alaa osoittavista luvuista:

	1960/61	1959/60
Etelä-Suomi	22.32 ha	22.04 ha
Sisä-Suomi	13.49 »	13.56 »
Etelä-Pohjanmaa	15.26 »	16.00 »
Pohjois-Pohjanmaa	14.33 »	14.03 »
Koillis-Suomi	10.92 »	10.71 »
Koko maa	17.30 »	17.15 »

Tilakoko on edellisestä vuodesta muuttunut suhteellisen vähän. Muutokset aiheutuvat maan ostoista, myynneistä ja raivauksista sekä tutkimustilojen vaihtumisesta. Tarkasteltavana vuonna liiketilastoon sisältyy yhteensä 121 sellaista tilaa, jotka ovat mukana ensimmäistä kertaa. Edellisenä vuonna mukana olleista tiloista on osa taas jäänyt pois kirjanpidon lopettamisen takia.

3. Peltoalan käyttö ja sadot

Kirjanpitotilojen peltoala jakaantui eri kasvien kesken tarkasteltavana talousvuonna taulukon 2 mukaisesti. Vehnän viljelyalaa sisältävät sekä kevät- että syysvehnä ja nurmen alaan on luettu niitto- ja laidunnurmet.

Seuraavassa asételmassa esitettyt luvut osoittavat pellon käytössä kirjanpitotiloilla kymmenvuotiskautena 1950—60 tapahtuneita muutoksia.

	1960	1955 % peltoalasta	1950
Vehnä	10.0	6.5	8.5
Ruis	4.1	3.0	5.1
Ohra	9.7	8.0	4.8
Kaura	18.0	18.4	18.6
Peruna	3.1	2.9	3.8
Sokerijuurikas	1.5	1.5	1.5
Muut juurekset	0.9	0.9	1.2
Nurmi	47.2	50.3	50.4
Kesanto	2.3	3.7	2.7
Muu peltoala	3.2	4.8	3.4
Yhteensä	100.0	100.0	100.0

Vehnän suhteellinen osuus on aluksi pienentynyt ja kauden jälkimmäisellä puoliskolla selvästi kasvanut. Myös rukiin suhteellinen viljelyala on noudattanut samaa linjaa, joskin sen osuus vuonna 1960 on vähäisempi kuin kymmenen vuotta aikaisemmin. Ohran osuus on selvästi kohornut ja nurmen alentunut. Muut muutokset ovat suhteellisen vähäisiä. Kyseessä olevien lukujen vaihtelu saattaa osittain johtua myös aineistossa tapahtuneista muutoksista.

Kirjanpitolilojen keskimääräiset satotulokset muodostuivat vuonna 1960 poikkeuksellisen korkeiksi, kuten seuraavassa asetelmassa esitetyt rehuyksikkömäärien punnitut keskiarvot osoittavat. Kun mairittuja tuloksia on laskettu, on kokonaisrehuyksikkömäärät jaettu vain niiden kasvien viljelyalalla, joiden sadot on laskettu rehuyksiköiksi. Lukuihin ei sisälly laitumien sato eikä myöskään syysviljojen olkisato. Asetelmasta ilmenevät myös edellisen vuoden vastaavat hehtaarisadot.

Alue	1960	1959
Etelä-Suomi	2 869 ry	2 312 ry
Sisä-Suomi	2 577 »	2 139 »
Etelä-Pohjanmaa	2 515 »	1 662 »
Pohjois-Pohjanmaa	2 241 »	1 489 »
Koillis-Suomi	2 308 »	1 982 »
Koko maa	2 643 »	2 072 »

Sadot ovat selvästi kohonneet edellisestä vuodesta kaikilla tutkimusalueilla. Huomattavin nousu on tapahtunut Pohjanmaalla. Se johtuu siitä, että siellä sattui vuonna 1959 hallavaurioita, joitten takia satomäärät jäivät silloin suhteellisen alhaisiksi. Satojen nousu on aiheutunut pääasiassa kasvukautena 1960 vallinneista poikkeuksellisen edullisista sääsuhteista. Tarkasteltavana olevan vuoden satoja on pidettävä aivan ennätysmäisen hyvinä, sillä laatukin oli yleensä moitteetonta.

Maataloustilaston mukaan koko maan rehuyksikkösato vuonna 1960 oli 2 091 ja edellisenä 1 565 rehuyksikköä hehtaaria kohden. Mainitut luvut osoittavat, että kirjanpitoliloilla tuotostaso on huomattavasti korkeampi kuin maan kaikilla viljelmillä.

Taulukossa 3 esitetään tärkeimpien kasvien hehtaarisadot kirjanpitoliloilla. Samasta taulukosta ilmenevät myös rehuyksikkösadot tilasuuruusluokittain.

4. Maitotuotos

Talousvuonna 1960/61 tuotettiin kirjanpitoliloilla maitoa keskimäärin 3 689 kiloa lehmää kohden. Vastaava luku edellisenä vuonna oli 3 636 kiloa. Nämä

samoin kuin seuraavassa asetelmassakin esitetyt keskituotokset on laskettu muista tässä tutkimuksessa esitetyistä keskiarvoista poikkeavalla tavalla, nimittäin siten, että tilakohtaiset keskituotokset on laskettu yhteen eri tilaryhmissä ja saatu summa sitten jaettu vastaavalla tilamäärällä. Kun tutkimustiloista on 22 sellaista, joilla ei ole nautakarjaa ja kun tuotoslukuja ei ole saatu kaikilta karjatiloiltaakaan, on aineisto tässä jonkin verran pienempi kuin muita tuloksia laskettaessa.

Seuraavassa asetelmassa esitetään lehmää ja vuotta kohden lasketut maitotuotokset tutkimusalueittain ja suuruusluokittain talousvuonna 1960/61. Alueittaiset keskitulokset ovat punnitsemattomia.

Alue	Suuruusluokat				Keskimäärin
	I	II	III	IV	
Etelä-Suomi	3 791	4 002	4 081	4 144	3 981
Sisä-Suomi	3 303	3 553	3 853	—	3 490
Etelä-Pohjanmaa	3 565	3 899	4 064	—	3 808
Pohjois-Pohjanmaa	3 374	3 433	3 755	—	3 438
Koillis-Suomi	3 149	3 224	3 438	—	3 197

Talousvuoteen 1959/60 verrattuna ovat alueittaiset keskituotokset yleensä nousseet. Ainoastaan Koillis-Suomen alueella maitotuotos lehmää kohden on hiukan alentunut.

Karjantarkkailutilaston mukaan maitotuotos tarkkailuvuonna 1960/61 oli 3 792 kiloa ja edellisenä 3 732 kiloa lehmää ja vuotta kohden.

III. Omaisuussuhteet

A. Koko liike

1. Varat

Tilaa kohden lasketut varat ja niitten jakaantuminen eri taloushaarojen osalle kirjanpitotiloilla esitetään taulukossa 4. Varat on arvioitu tilikauden alussa. Niihin on luettu myös vuokralle otetun omaisuuden, esimerkiksi vuokrapellon arvo, joka on merkitty myös velkoihin. Metsätaloutta koskeviin lukuihin sisältyvät maapohjan ja puuston lisäksi mm. puutavaravarastot ja metsätaloustalusto. Sivuansiovarojen ryhmään on luettu osakkeet ja osuudet, talletukset ja erikoisesti sivuansiotarkoituksia varten hankittu omaisuus sekä eräitä muita pienehköjä eriä.

Varojen kokonaismäärien muuttumista edellisestä vuodesta osoittavat seuraavassa asetelmassa esitetyt tilaa kohden lasketut luvut.

Alue	1960/61	1959/60
	1 000 mk/tila	
Etelä-Suomi	12 686	11 817
Sisä-Suomi	9 660	9 489
Etelä-Pohjanmaa	6 839	6 538
Pohjois-Pohjanmaa	5 815	5 516
Koillis-Suomi	6 719	6 149
Koko maa	10 162	9 567

Alueitten väliset erot johtuvat pääasiassa siitä, että tilakoko on erilainen eri alueilla. Verrattuna edelliseen vuoteen on varoissa tapahtunut vähäistä nousua.

2. Velat

Kirjanpitotilojen velat tilaa kohden esitetään taulukossa 4. Näihin on luettu varsinaisten velkojen ohella vuokrapääoma ja eläkerasitteen pääoma-arvo. Näistä edellisen arvo talousvuonna 1960/61 oli tilaa kohden keskimäärin 44 839 markkaa ja jälkimmäisen 82 525 markkaa, ja vastaavat osuudet velkojen kokonaismäärästä 4.7 % ja 8.7 %. Samassa taulukossa esitetään myös luvut, jotka osoittavat, kuinka monta prosenttia velat ovat varoista. Velkojen suhteellinen määrä on edellisestä vuodesta kohonnut kaikilla alueilla. Mainittua suhdetta kuvaavat luvut olivat tarkasteltavana vuonna Etelä-Suomessa 10.2 (edellisenä vuonna 9.4), Sisä-Suomessa 7.2 (6.8), Etelä-Pohjanmaalla 10.6 (9.7), Pohjois-Pohjanmaalla 10.7 (9.3) ja Koillis-Suomessa 8.9 (8.8) sekä keskimäärin kaikilla kirjanpitotiloilla 9.3 (8.7).

B. Varsinainen maatalous

1. Omaisuusryhmät

Maatalousomaisuuden hehtaaria kohden lasketut arvot ilmenevät taulukosta 5. Mainittu omaisuus on jaettu entiseen tapaan seuraaviin ryhmiin: varastot, kalusto, kotieläimet, puutarhakasvillisuus, rakennukset, perusparannukset ja maa. Keskimääräisesti eniten on pääomaa kiinnitetty maatalouteen sisä- ja koillis-suomalaisilla kirjanpitotiloilla. Tämä johtuu lähinnä siitä, että rakennusten arvo on suhteellisen korkea näillä alueilla, joissa metsäalatkin ovat suurimmat. Selvästi alhaisimmat arvot ovat Pohjanmaalla. Varastojen arvoja tarkasteltaessa on huomattava, että tilikauden vaihteessa varastot, joihin on luettu sekä oman tilan tuotteet että ostetut tarvikkeet, ovat erittäin pienet. Siten niiden arvot eivät osoita sitä pääomaa, joka varastoihin on sidottuna keskimäärin talousvuoden aikana. Perusparannuksiin on tässä luettu yleensä vain salaojitukset. Maatalousmaahan sisältyvät puutarhamaa, pelto sekä niityt ja laitumet. Pello on arvioitu keskimäärin 64 826 markaksi (edellisenä vuonna 63 849 mk) ja puutarhamaa 84 877 markaksi (83 039 mk) hehtaaria kohden.

Maatalousomaisuuden arvot ovat edellisestä vuodesta nousseet kaikilla alueilla, kuten seuraavan asetelman luvuista voidaan todeta. Luvut ovat punnittuja keskiarvoja.

	1960/61	1959/60
Etelä-Suomi	351 899 mk/ha	334 708 mk/ha
Sisä-Suomi	370 685 »	354 272 »
Etelä-Pohjanmaa	286 060 »	276 498 »
Pohjois-Pohjanmaa	258 469 »	248 707 »
Koillis-Suomi	368 839 »	358 018 »
Keskimäärin	339 684 »	324 982 »

2. Kalusto

Maatalouskalustoon on luettu kaikki maataloudessa käytetyt koneet ja kalustesineet. Ne on jaettu, kuten edellisenäkin vuonna, seuraaviin ryhmiin: traktorit, leikkuupuimurit, peltoviljelykalusto, ajo- ja kuljetuskalusto, kotieläinkalusto ja muu kalusto. Näitten ryhmien arvot hehtaaria kohden ilmenevät tutkimusalueittain ja suuruusluokittain taulukosta 6. Peltoviljelykalustoon sisältyvät muokkauskoneet ja -välineet, kylvö-, korjuu- ja sadonkäsittelykoneet sekä muut kasvinviljelyksessä käytettävät koneet ja työvälineet. Ajo- ja kuljetuskalusto käsittää pääasiassa hevos- ja traktorivetoiset ajoneuvot. Maidonjäähdytys- ja lypsykoneet muodostavat kotieläinkaluston tärkeimmän ryhmän. Lypsykoneitten suhteellista määrää kirjanpitotiloilla kuvaavat seuraavassa asetelmassa esitetyt luvut, jotka osoittavat koneiden lukumäärän 100 lehmää kohden tilivuosina 1960/61 ja 1959/60.

	1960/61	1959/60
Etelä-Suomi	8.48	7.86
Sisä-Suomi	6.85	6.33
Etelä-Pohjanmaa	9.23	7.34
Pohjois-Pohjanmaa	6.46	5.45
Koillis-Suomi	4.72	3.70
Koko maa	7.55	6.80

Muuhun maatalouskalustoon sisältyvät sähkömoottorit ja kotitarvemyllyt sekä muu kalusto, jota ei ole luettu edellä mainittuihin ryhmiin. Tämän ryhmän ja peltoviljelykaluston raja on kuitenkin eräissä kohdissa harkinnanvarainen.

3. Kotieläimet

Kotieläinten suhteelliset määrät eri alueilla ja tilasuuruusluokissa ilmenevät taulukosta 7. Eri eläinten lukumäärät on laskettu 100 maatalousmaan muunnettua hehtaaria kohden. Samassa taulukossa esitetään eläinmäärät myös nautayksikköinä. Tällöin yhteen nautayksikköön on laskettu yksi täyskasvuinen hevonen, 1.25 nuorta hevosta, 2 varsaa, yksi sonni tai lehmä, 2 hiehoa tai nuorta sonnia, 4 vasikkaa, 3 sikaa (yli 6 kk), 6 nuorta sikaa (4—6 kk), 9 porsasta (2—4 kk), 12 pientä porsasta (alle 2 kk), 8 lammasta, 16 karitsaa, 50 kanaa tai 33 ankkaa, hanhea tai kalkkunaa.

Kirjanpitotilojen kotieläinmäärissä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia edellisestä vuodesta, kuten seuraavista punnituista luvuista voidaan todeta. Luvut tarkoittavat nautayksikkömääriä 100 muunnettua hehtaaria kohden.

	1960/61	1959/60
Etelä-Suomi	65.8	66.3
Sisä-Suomi	79.6	78.8
Etelä-Pohjanmaa	59.9	61.5
Pohjois-Pohjanmaa	68.4	71.4
Koillis-Suomi	87.8	87.3
Koko maa	70.3	70.8

Suhteellisesti eniten pidetään eläimiä koillissuomalaisilla tutkimustiloilla ja vähiten etelä-pohjalaisilla tiloilla. Edelliseen vuoteen verrattuna ovat eri alueittenkin väliset suhteet säilyneet suunnilleen entisinä.

4. Rakennukset

Maatalouden rakennusomaisuuteen, jonka arvot eri tilaryhmissä ilmenevät taulukosta 8, on muutamia poikkeuksia lukuunottamatta luettu kaikki tilalla olevat rakennukset. Kun maatalousomaisuuteen kuuluvat siten myös asuinrakennukset, sisältyvät näitä koskevat kustannuksetkin maatalouden kustannuksiin. Maatalouden kokonaistuottolaskelmassa on maataloutta hyvitetty viljelijäperheen asuntoetuuden arvolla. Palkkavaen asunnonvuokra sisältyy sekä kokonaistuottoon että liikekustannukseen.

Rakennukset on jaettu kolmeen ryhmään: asuinrakennukset, eläinsuojat ja muut rakennukset. Kahden viimeksi mainitun ryhmän välinen raja on monesti harkinnanvarainen siitä syystä, että eläinrakennuksissa on usein huomattaviakin rehujen ja kaluston säilytystiloja. Muiden rakennusten ryhmään sisältyvät myös ns. rakenteelliset laitteet, kuten säilörehutornit, aidat ja vesijohdot.

IV. Rahaliike

Rahatuloiksi ja -menoiksi on tässä laskettu talousvuoden käteistulot lisättyinä niiden tilikauden aikana laskuun myytyjen tuotteiden ja laskuun ostettujen tarvikkeiden arvoilla, joista suoritukset ovat siirtyneet seuraavalle tilivuodelle. Edellisiltä tilikausilta siirtyneitten saatavien ja velkojen suorituksia ei sitä vastoin ole luettu rahatuloiksi ja -menoiksi samoin kuin ei mitakaan lainaus- tai talletusliikkeeseen kuuluvia tulo- ja menoeriä.

Rahatulot on jaettu talousaloittain neljään ryhmään: maatalous, metsätalous ja sivuansiotalous sekä ruoka- ja yksityistalous. Nämä samoin kuin tulojen kokonaismäärätkin esitetään taulukossa 9. Samaan taulukkoon on merkitty myös eri tuloryhmien suhteelliset osuudet kokonaistuloista. Sivuansiotalouden ryhmään luettuihin tuloihin sisältyvät varsinaisista sivuansiotöistä saatujen tulojen lisäksi korko- ja osinkotulot sekä sosiaaliset avustukset ja investointiluontoiset tukemiserät, kuten esimerkiksi salaojituspalkkiot. Sitä vastoin maatalouden välittömään tukemiseen tarkoitettut erät (esim. väkilannoiteavustukset), jotka on annettu suoraan viljelijöille, sisältyvät maataloustuloihin.

Kirjanpitotilojen kokonaisrahatulot ovat edellisestä vuodesta jonkin verran kasvaneet, kuten seuraavan asetelman tilaa kohden lasketut luvut osoittavat.

	Rahatulot mk/tila	
	1960/61	1959/60
Etelä-Suomi	2 837 287	2 553 308
Sisä-Suomi	1 815 993	1 748 851
Etelä-Pohjanmaa	1 518 254	1 447 567
Pohjois-Pohjanmaa	1 359 585	1 129 465
Koillis-Suomi	1 444 709	1 236 013
Koko maa	2 172 780	1 971 528

Rahatulot ovat kirjanpitotiloilla lisääntyneet talousvuodesta 1959/60 keskimäärin 10.2 % eli 201 252 markkaa tilaa kohden. Kun mainitut luvut eivät ole punnittuja, niin alueittaiset tulojen lisäykset ovat osittain aiheutuneet tilakoossa sekä pellon ja metsän pinta-alojen välisissä suhteissa tapahtuneista muutoksista. Eri alueitten keskimääräisten tulojen erot johtuvat suureksi osaksi siitä, että kirjanpitotilojen koko on erilainen eri alueilla.

Keskimääräiset tulojen lisäykset tilaa kohden ovat eri ryhmissä seuraavat: maatalous 126 801 mk eli 9.4 %, metsätalous 52 823 mk eli 14.9 %, sivuansiotalous 16 198 mk sekä ruoka- ja yksityistalous 5 430 mk.

Rahamenot, jotka esitetään taulukossa 10, on entiseen tapaan jaettu seuraaviin ryhmiin: maatalous, metsätalous, sivuansiotalous, ruokatalous, verot, korot, vuokrat ja eläkkeet sekä yksityistalous. Viimeksi mainittuun ryhmään on luettu viljelijäperheen yksityismenot. Taulukosta ilmenee myös maatalousmenojen osuus kokonaismenoista.

Kuten aikaisemmin jo mainittiin, ei rahaliikkeessä ole otettu huomioon talletus- ja lainauseriä. Siten on mahdollista, että tulot voivat tässä olla pienemmät kuin menot.

Rahamenojen kokonaismäärät ovat yleensä kohonneet edellisestä talousvuodesta. Keskimääräinen nousu on tilaa kohden 224 799 markkaa eli 12.3 %. Menojen lisääntyminen on siten keskimäärin suurempi kuin tulojen. Eri alueitten kirjanpito-tiloilla kokonaisraha-menot ovat tarkasteltavana ja sitä edellisenä vuonna olleet seuraavat:

	1960/61	1959/60
	mk/tila	
Etelä-Suomi	2 671 514	2 333 779
Sisä-Suomi	1 698 551	1 618 251
Etelä-Pohjanmaa	1 453 665	1 347 472
Pohjois-Pohjanmaa	1 297 257	1 109 917
Koillis-Suomi	1 364 944	1 179 285
Koko maa	2 046 193	1 821 394

Rahamenojen eri ryhmät ovat kohonneet keskimäärin tilivuodesta 1959/60 tilaa kohden seuraavasti: maatalous 110 775 mk, metsätalous 14 440 mk, sivu-ansiotalous 4 932 mk, ruokatalous 17 757 mk, verot 2 129 mk, korot, vuokrat ja eläkkeet 6 824 mk sekä yksityistalous 67 942 mk.

V. Maatalouden kokonaistuotto

Maatalouden kokonaistuotolla käsitetään tilivuoden aikana maataloudessa tuotettujen lopputuotteiden sekä palvelusten yhteistä arvoa. Kokonaistuottoon on siten luettu:

1) Tilivuoteen kuuluvat rahatulot ja tilisaatavat lukuunottamatta vuoden alussa ollutta omaisuutta vähentämällä saatuja rahatuloloja.

2) Maataloudesta metsätalouteen, ruoka- ja yksityistalouteen, sivuansioihin ja eläkeläisille sekä työväen palkkoihin luovutettujen tuotteiden, etuuksien ja hevostöiden raha-arvo.

3) Maataloudesta omaisuuden lisäämiseen, kuten uudisrakennuksiin ja -viljelyksiin, perusparannuksiin ja kaluston lisäykseen luovutettujen tuotteiden, etuuksien ja hevostöiden raha-arvo.

4) Maataloustuotannosta johtunut lisäys varastoissa, puutarhakasvillisuudessa ja kotieläimistössä.

Kokonaistuottoon sisältyvät myös asuinrakennuksista ym. maatalousomaisuuteen luetuista rakennuksista saadut vuokrat viljelijäperheen ja palkkaväen sekä eläkeläisten arvioidun asuntoetuuden ohella. Samoin on kokonaistuottoon luettu kalastustulot, mikäli näitä ei ole katsottu sivuansiotalouteen kuuluviksi.

1. Kokonaistuotto ja sen rakenne

Maatalouden kokonaistuotto on ryhmitelty samalla tavalla kuin edellisenä vuonnakin. Sen pääryhmät ovat seuraavat: kotieläintuotto, kasvinviljelytuotto ja muu tuotto. Näitten arvot eri tilaryhmissä ilmenevät taulukosta 11. Kotieläintuotto on edelleen tärkein ryhmä. Sen osuus kokonaistuotosta talousvuonna 1960/61 oli 72.7 % (edellisenä vuonna 73.9 %) ja vastaavasti kasvinviljelytuoton 21.6 % (20, 1 %) sekä muun tuoton 5.7 % (6.0 %). Siten suurin osa peltoviljelytuotteista jalostetaan kotieläintaloudessa. Kun mainitut tuotteet eivät ole maatalouden lopputuotteita, eivät ne ilmene peltoviljelytuotossa. Näiden arvo tulee esille kotieläintalouden tuotteiden myyntitulona tai muuna tuottona.

Seuraavassa asetelmassa esitetään kotieläintuoton eri ryhmien sekä kasvinviljelytuoton ja muun tuoton arvot punnittuina keskiarvoina kahdelta viimeiseltä talousvuodelta.

	1960/61	1959/60
	mk/ha	
Kotieläintuotto yhteensä	73 988	68 544
Nautakarja	9 553	7 967
Maitotalous	48 850	46 558
Siat	8 547	7 636
Siipikarja	4 445	3 799
Muut eläimet	2 593	2 584
Kasvinviljelytuotto	22 042	18 620
Muu tuotto	5 795	5 549
Kokonaistuotto yhteensä	101 825	92 713

Kuten asetelmasta ilmenee, ovat kaikki tuottoerät kohonneet edellisestä vuodesta. Keskimääräinen nousu kokonaistuotossa yhteensä oli hehtaaria kohden 9 112 markkaa eli 9,8 %. Eri tutkimusalueilla vastaavat lisäykset muodostuivat seuraaviksi:

A l u e	Kokonaistuoton nousu mk/ha	Kokonaistuotto mk/ha	
		1960/61	1959/60
Etelä-Suomi	10 820	110 249	99 429
Sisä-Suomi	7 442	100 698	93 256
Etelä-Pohjanmaa	9 696	89 242	79 546
Pohjois-Pohjanmaa	8 464	85 266	76 802
Koillis-Suomi	4 547	102 215	97 668

Suurin markkamääräinen nousu on Etelä-Suomessa, jossa kokonaistuottokin on korkein pinta-alayksikköä kohden. Koillissuomalaisilla kirjanpitolitoilla on lisäys vähäisin. Se johtunee lähinnä siitä, että kokonaistuotto oli näillä tiloilla jo talousvuonna 1959/60 verrattain korkea.

Kokonaistuoton nousu johtuu pääasiassa satotulosten parantumisesta.

2. Maatalouden myyntituoton rakenne

Tarkasteltavana olevaa tilikautta koskevat maatalouden varsinaiset rahatulot esitetään taulukossa 12. Ne on eritelty pääpiirteissään samalla tavalla kuin kokonaistuottokin. Näihin tuloihin on luettu vain sellaiset erät, jotka on otettu huomioon maatalouden kokonaistuottoa laskettaessa. Siten niihin eivät sisälly tilivuoden alussa ollutta omaisuutta vähentämällä saadut tulot. Esimerkiksi, jos tilalta on myyty traktori, ei siitä saatu hinta sisälly kyseessä oleviin tuloihin. Vastaavasti maatalouden liikekustannusta laskettaessa ei traktorin ostohintaa ole luettu maatalouden varsinaisiin rahamenoihin.

Maataloudesta saadut ns. puhdistetut rahatulot jakaantuvat eri tuotanto-haarojen kesken suunnilleen samalla tavalla kuin kokonaistuotto. Kotieläintalouden suhteellinen osuus on kuitenkin rahatulojen kohdalla vielä korkeampi kuin kokonaistuotossa. Esimerkiksi koillissuomalaisilla tutkimustiloilla saatiin maatalouden rahatuloista 92,9 % kotieläimistä ja niiden tuotteista. Etelä-Suomessakin, jossa peltoviljelytuotteiden myynnillä on varsinkin suuremmilla tiloilla huomattava merkitys, on kotieläintalouden osuus maatalouden rahatuloista keskimäärin 71,6 %.

Seuraava asetelma osoittaa, miten mainitut tulot ovat muuttuneet edellisestä vuodesta kotieläintalouden eri tuotantohaaroissa sekä kasvinviljelyn ja muiden tulojen kohdalla. Luvut ovat punnittuja keskiarvoja.

	1960/61 mk/ha	1959/60 mk/ha
Kotieläintalous yhteensä	62 284	57 025
Nautakarja	7 702	6 200
Maitotalous	42 889	40 598
Siat	7 317	6 505
Siipikarja	4 019	3 386
Muut eläimet	357	336
Kasvinviljely	15 920	14 587
Muut tulot	761	622
Yhteensä	78 965	72 234

Samoin kuin kokonaistuotossakin ovat tässäkin kaikki erät nousseet. Tämä onkin luonnollista, kun otetaan huomioon, että pääosan kokonaistuotosta muodostaa myyntituotto. Viimeksi mainitun osuus oli tilivuonna 1960/61 keskimäärin 77.5 %.

VI. Maatalouden liikekustannus

Maatalouden liikekustannukseen on luettu maatalouden säännöllistä hoitoa varten tilivuoden aikana uhratut rahamenot, yksityis-, ruoka-, metsä- ja sivu-ansiotaloudesta saatujen luontaisasuoritusten arvot sekä ne maatalousomaisuuden vähennykset, jotka ovat syntyneet tuotannon, jalostamisen ja keskimääräistä kulumista vastaavan poiston kautta. Tuloja, jotka on saatu tilivuoden alussa ollutta omaisuutta vähentämällä, ei ole luettu kokonaistuottoon. Vastaavasti omaisuuden lisäyksestä aiheutuneet menot eivät kuulu liikekustannukseen. Korko-, vero- ja vuokramaksut eivät tässä myöskään sisälly liikekustannukseen, joten maatalous on oletettu niistä vapaaksi ja siten ne on maksettava liikeylijäämästä.

1. Liikekustannus ja sen rakenne

Liikekustannus on kuten aikaisemminkin jaettu neljään pääryhmään. Ne ovat: työkustannus, ostotarvikekustannus, poistot ja kunnossapito sekä muu kustannus. Näiden arvot esitetään taulukossa 13.

Työkustannukseen on luettu ainoastaan maatalouden juoksevia töitä koskevat ihmistyökustannukset. Näihin sisältyvät vieraalle työvoimalle maksetut aika- ja urakkapalkat sekä viljelijäperheen omalle työlle arvioitu palkka.

Ostotarvikekustannukseen on luettu rehut, lannoitteet ja siemenet. Rehukustannuksessa on otettu huomioon vain ostorehut. Siten tilalla tuotetut rehut eivät sisälly tähän kustannukseen. Samoin on menetelty siemenien ja lannoitteiden kohdalla. Lannoitekustannuksista on entiseen tapaan vähennetty viljelijöille annetut väkilannoiteavustukset. Ostetut polttoaineet on käsitelty muiden kustannusten ryhmässä.

Poistot ja kunnossapito-ryhmän kotieläinnimikkeeseen on luettu eläinlääkäri- ja lääkemenot, kantakirja-, astutus- ja keinosiemennysmaksut, karjantarkkailukulut, kengitysmenot yms. sekä eläinten poistonluontoiset arvonalennukset. Kalusto- ja rakennuskustannuksiin kuuluvat vuotuiset poistot sekä korjaus- ja kunnossapitokustannukset niihin luettuna myös omasta metsästä saatu puutavara. Sitä vastoin niihin eivät sisälly tilan palkkaväen ja viljelijäperheen suorittamista korjaus- ja kunnossapitotöistä aiheutuneet kustannukset, sillä ne on luettu maatalouden yhteiseen työkustannukseen.

Seuraavassa asetelmassa esitetään punnittuina keskiarvoina liikekustannuksen ja sen eräitten ryhmien arvot hehtaaria kohden tarkasteltavana tilivuonna sekä talousvuonna 1959/60.

	1960/61 mk/ha	1959/60 mk/ha
Liikekustannus yhteensä	88 432	85 079
Työkustannus yhteensä	46 994	44 706
Palkat	6 851	6 539
Viljelijäperheen työ	40 143	38 167
Ostotarvikkeet yhteensä	18 605	19 991
Rehut	9 847	10 874
Lannoitteet	7 650	7 691
Siemenet	1 108	1 426
Poistot ja kunnossapito yhteensä	14 084	12 431
Kotieläimet	1 824	1 545
Kalusto ja koneet	6 133	5 287
Rakennukset	6 127	5 599
Muu kustannus	8 749	7 951

Edellisestä talousvuodesta on liikekustannus noussut keskimäärin 3 353 markkaa hehtaaria kohden eli 3.9 %. Työkustannuksen nousu johtuu pääasiassa viljelijäperheen palkan kohoamisesta, mikä aiheutuu palkkatason nousun ohella myös siitä, että viljelijäperhe on suorittanut entistä suuremman osan maatalouden töistä. Ostotarvikkeitten kaikki erät ovat alentuneet edellisestä vuodesta. Sitä vastoin rakennusten sekä kaluston ja koneiden poisto- ja kunnossapitokustannukset ovat nousseet. Tähän lienee vaikuttanut osittain mm. se, että korjauksia on taloudellisesti edullisena vuotena suoritettu suhteellisen paljon.

Lukuunottamatta Pohjois-Pohjanmaata on liikekustannus noussut edellisestä talousvuodesta myös eri tutkimusalueilla, kuten seuraavan asetelman punnitut keskiarvot osoittavat.

	Liikekustannus mk/ha	
	1960/61	1959/60
Etelä-Suomi	89 531	85 194
Sisä-Suomi	94 613	90 977
Etelä-Pohjanmaa	76 645	73 357
Pohjois-Pohjanmaa	76 450	77 243
Koillis-Suomi	99 127	97 348
Koko maa	88 432	85 079

2. Rahassa suoritettu liikekustannus

Maatalouden varsinaiset rahamenot esitetään tutkimusalueittain ja tilasuuruusluokittain taulukossa 14. Niihin sisältyvät ainoastaan sellaiset menoerät, jotka on otettu huomioon maatalouden liikekustannusta laskettaessa. Siten niihin eivät kuulu sellaiset menot, jotka ovat aiheutuneet uusien rakennusten rakentamisesta sekä uusien koneiden ja kaluston hankinnasta ym. omaisuuden lisäyksestä. Vastaavalla tavalla on menetelty, kuten aikaisemmin jo mainittiin, maatalouden varsinaisten rahatulojen kohdalla, sillä niihin ei ole luettu tilikauden alussa ollutta omaisuutta vähentämällä saatuja tuloja.

3. Ihmistyökustannus

Ihmistyökustannuksen laskeminen liikekustannuslaskelmassa on suoritettu samalla tavalla kuin talousvuoden 1959/60 tilinpäätöksissä. Koko työkustannusta jaettaessa on palkkaväen ja viljelijäperheen työt pidetty erillään myös kaikkia eri töitä koskevia kustannuksia selvitettyäessä. Aikapalkkaisen vieraan työvoiman

palkkakustannus on määritetty siten, että rahapalkkoihin on lisätty palkkaväen ruokailukustannus ja asunto- ym. luontaisedut. Näin saatu summa on sitten jaettu eri töitten kesken palkkaväen tekemien muunnettujen tuntien suhteessa. Mikäli palkkaväki on suorittanut ruokataloustyötä, on se työ pitänyt hinnoittaa arvioidun tuntipalkan mukaan ruokailukustannuksen selvittämiseksi. Tällöin on käytetty samaa tuntihintaa kuin viljelijäperheenkin työlle kyseessä olevalla tilalla. Aikapalkkojen lisäksi sisältyvät liikekustannukseen myös ne urakkapalkat, jotka koskevat maatalouden juoksevia töitä.

Viljelijäperheen palkkavaatimukseen sisältyvät sekä johtotyön että ruumiillisen työn arvot. Ensiksi mainitun arvioimisen perustana on pääasiassa tilakoko. Pinta-alayksikköä kohden johtotyön arvo kohooa tilakoon kasvaessa. Arvioitu johtotyö koskee vain varsinaista maataloutta.

Viljelijäperheen ruumiillisen työn palkka on laskettu siten, että arvioitu tuntipalkka on kerrottu vastaavien muunnettujen työtuntien määrällä. Mainittu tuntipalkka on pyritty määrittämään samaksi kuin mitä vastaavasta työstä olisi pitänyt vieraalle maksaa. Kun palkkatyövoiman käyttö on maataloudessa jatkuvasti vähentynyt, ei sitä ole läheskään kaikilla tiloilla. Niilläkin tiloilla, joilla palkkaväkeä on, pidetään sitä usein vain sesonkiaikoina, jolloin joudutaan maksamaan varsin korkeitakin palkkoja. On myös sellaisia tapauksia, jolloin tuntipalkat ovat hyvin alhaisia esimerkiksi sukulaistyöntekijöistä johtuen.

Tämän vuoksi viljelijäperheen kokovuotisen työn hinnoittaminen on suoritettu useimmiten normituntipalkkojen perusteella. Seuraavassa asetelmassa esitetään ne tuntipalkat, joiden mukaan viljelijäperheen suorittama maatalouden juokseva työ on keskimäärin eri tilaryhmissä hinnoitettu.

	I	II	III	IV	Keskimäärin
Etelä-Suomi	120: 48	123: 02	126: 74	130: 84	123: 57
Sisä-Suomi	116: 22	117: 97	121: 88	—	117: 66
Etelä-Pohjanmaa	117: 12	119: 47	120: 02	—	118: 91
Pohjois-Pohjanmaa	115: 40	117: 54	121: 49	—	117: 50
Koillis-Suomi	115: 41	115: 65	120: 37	—	115: 82

4. Työnmenekki

a. Ihmistyö

Taulukossa 15 esitetään viljelijäperheen ja aikapalkkaisen vieraan työvoiman suorittamat työtunnit, joihin eivät sisälly urakkaluontoiset työt. Isäntäväen tekemiä sivuansio- ja yksityistalouden töitä koskevia työtunteja ei myöskään ole luettu mainittuihin tuntimääriin. Taulukosta ilmenee myös palkkaväen osuus kokonaistyönmenekistä. Kun maatalouden juoksevista töistä seuraa jäljempänä tarkempi selvitys, on tarkasteltavana olevassa taulukossa esitetty vain metsä- ja uudistustöiden tuntimäärät, joihin eivät sisälly urakkaluontoiset työt. Nämä samoin kuin kaikki muutkin työnmenekkiä koskevat luvut perustuvat tiloilla päivittäin tehtyihin muistiinpanoihin.

Ihmistyönmenekki maatalouden juoksevilla töissä ilmenee taulukosta 16. Työnmenekki esitetään erikseen viljelijäperheen ja aikapalkkaisen vieraan työvoiman suorittamina absoluuttisina tunteina. Tämän lisäksi taulukossa on ilmoitettu edellä mainitut työt myös muunnettuina miestyötunteina. Muuntaminen on entiseen tapaan suoritettu siten, että naisten työtunnit on kerrottu 0.8:lla ja

lasten tunnint 0.5:llä. Kun työnmenekkiä osoittaviin tuntimääriin eivät sisälly urakkaluontoiset työt, on mainittuun taulukkoon merkitty myös maatalouden juoksevia töitä koskevat urakkapalkat.

Vertailun vuoksi esitetään seuraavassa asetelmassa maatalouden juoksevien töiden ihmistyönmenekin punnitut keskiarvot tarkasteltavana olevalta ja sitä edelliseltä talousvuodelta. Luvut tarkoittavat muunnettua tunteja hehtaaria kohden.

	1960/61	1959/60
Etelä-Suomi	325	321
Sisä-Suomi	423	414
Etelä-Pohjanmaa	319	306
Pohjois-Pohjanmaa	341	352
Koillis-Suomi	444	439
Koko maa	359	354

Lukuunottamatta Pohjois-Pohjanmaata on työnmenekki kohonnut edellisestä talousvuodesta kaikilla tutkimusalueilla. Tämä johtuu ainakin osaksi satomäärien lisääntymisestä. Työtuntimäärien huomattavaan alueittaiseen vaihteluun vaikuttaa mm. tuotantosuunta. Esimerkiksi kotieläintalouden suhteellinen laajuus on eri alueilla erilainen, kuten aikaisemmin mainitut nautayksikkömäärät osoittavat. On luonnollista, että myös maatalouden koneellistamisasteella ja keskimääräisellä tilakoolla on tässä huomattava merkitys.

b. Hevostyö

Hevostyön tuntimäärät eri alueilla ja tilasuuruusluokissa esitetään taulukossa 17. Ne on laskettu tilaa kohden ja maatalouden juoksevat työt myös hehtaaria kohden. Lukuihin sisältyvät sekä omien että vieraitten hevosten tekemät työt.

Verrattuna edelliseen tilivuoteen ovat hevostyön tuntimäärät kirjanpitotiloilla selvästi alentuneet, kuten seuraavan asetelman luvuista ilmenee. Luvut ovat punnitsemattomia, joten ne osoittavat vain tämän aineiston keskimääriä.

	1960/61	1959/60
Maatalouden juoksevat työt t/tila	536	585
Uudistustyöt »	9	10
Metsätyöt »	150	165
Sivuvansio- ym. työt »	59	67
Hevostyötä yhteensä »	754	827
Siitä vuokrattua »	8	10
Tunteja hevosta kohden vuodessa	744	773

c. Traktorityö

Taulukossa 18 esitetään traktorityön tuntimäärät eri tilaryhmissä. Näihin sisältyvät sekä omien että vuokrattujen traktorien työ. Kun näitä lukuja verrataan edellisen talousvuoden vastaaviin, niin on havaittavissa erittäin selvästi päinvastainen kehityssuunta kuin hevostyön kohdalla. Tarkasteltavana vuonna traktorien työtuntimäärä oli keskimäärin kaikilla tiloilla 382, josta maatalouden juoksevia töitä 306 tuntia. Vastaavat tuntimäärät edellisenä vuonna olivat 351 ja 273. Myös työmäärä traktoria kohden on noussut. Talousvuonna 1960/61 se oli keskimäärin 515 ja edellisenä 500 tuntia.

Seuraavassa asetelmassa olevat punnitut keskiarvot osoittavat hevos- ja traktorityön tuntimääriä hehtaaria kohden eri tutkimusalueilla tilivuosina 1960/61 ja 1959/60.

	Hevostyö t/ha		Traktorityö t/ha	
	1960/61	1959/60	1960/61	1959/60
Etelä-Suomi	34	36	19	17
Sisä-Suomi	54	58	14	12
Etelä-Pohjanmaa	37	37	14	13
Pohjois-Pohjanmaa	32	34	15	13
Koillis-Suomi	44	49	13	12
Koko maa	40	43	16	14

Työnmenekki on hevostyön kohdalla alentunut muualla paitsi Etelä-Pohjanmaalla. Sitä vastoin traktorityö on selvästi noussut kaikilla tutkimusalueilla.

VII. Maatalouden liiketulokset

Maatalouden liiketulokset tilivuodelta 1960/61 esitetään taulukossa 19. Varsinaisten tulosten ohella on mainittuun taulukkoon merkitty myös maatalouden kokonaistuoton ja liikekustannuksen arvot eri tilaryhmissä. Kuten aikaisemmin esitetystä tilojen lukumääriä koskevasta asetelmasta jo ilmeni, on eräissä suuruusluokissa tutkimustiloja varsin vähän. Sentähden alle 10 tilaa käsittävien tilaryhmien tulosluvut on merkitty sulkeisiin.

Tuloksia tarkasteltaessa on huomattava, että ne koskevat vain kirjanpito-tiloja, joilla tuotostaso on selvästi korkeampi kuin keskimäärin maan kaikilla tiloilla.

1. Verotettava puhdas tuotto

Maatalouden puhtaalla tuotolla tarkoitetaan kokonaistuoton ja liikekustannuksen erotusta. Kun liikekustannukseen eivät tässä sisälly verot eikä velkojen korot, on mainittu erotus velattoman maatalouden verotettava puhdas tuotto, josta käytetään myös nimitystä liikeylijäämä. Sen arvot tarkasteltavalta tilivuodelta esitetään tutkimusalueittain ja tilasuuruusluokittain taulukossa 19.

Eri alueilla ja keskimäärin koko maassa olivat verotettavan puhtaan tuoton punnitut keskiarvot tarkasteltavana ja sitä edellisenä talousvuonna seuraavat:

	1960/61 mk/ha	1959/60 mk/ha
Etelä-Suomi	20 718	14 235
Sisä-Suomi	6 085	2 279
Etelä-Pohjanmaa	12 597	6 189
Pohjois-Pohjanmaa	8 816	—441
Koillis-Suomi	3 088	320
Koko maa	13 393	7 634

Kuten asetelman luvuista on todettavissa, on verotettava puhdas tuotto noussut tilivuodesta 1959/60 kaikilla alueilla erittäin selvästi. Markkamääräisesti eniten se on parantunut Pohjois-Pohjanmaalla johtuen lähinnä siitä, että talousvuonna 1959/60 puhdas tuotto oli siellä hallavahinkojen takia suhteellisen alhainen. Talousvuotta 1960/61 on pidettävä maatalouden kannalta eräänä viimeisten vuosikymmenien edullisimmista vuosista. Tulosten paraneminen johtuu pääasiassa siitä, että kasvukautena 1960 vallinneitten poikkeuksellisen edullisten sääsuhteiden ansiosta saatiin ennätysmäinen sato. Tulosluvut osoittavat, miten ratkaisevasti sääsuhteet vaikuttavat maatalouden tuloksiin.

Verotettavan puhtaan tuoton arvoja laskettaessa on tilinpäätöksissä viljelijäperheen tekemä ruumiillinen työ keskimäärin hinnoitettu ihmistyökustannusta koskevassa selvityksessä mainittujen tuntipalkkojen mukaan. Viimeksi mainitut palkat ovat eri syistä alhaisempia kuin sosiaalisen tutkimustoimiston julkaisemat

keskimääräiset maataloudessa maksetut tuntipalkat. Tämän vuoksi on taulukossa 19 esitetty myös ne verotettavan puhtaan tuoton arvot, joita laskettaessa viljelijäperheen ruumiillinen työ on hinnoiteltu viimeksi mainittujen mukaan.

2. Maatalousylijäämä

Maatalousylijäämä saadaan siten, että kokonaistuotosta vähennetään liikekustannuksen muut erät paitsi viljelijäperheen työn arvo. Maatalousylijäämään sisältyvät siten sekä maatalouteen kiinnitetylle pääomalle saatu korko että viljelijäperheen työlle saatu palkka. Taulukossa 19 esitettyjä maatalousylijäämän arvoja laskettaessa ei kustannuksiin ole luettu veroja.

Maatalousylijäämän suhteellinen suuruus riippuu mm. viljelijäperheen suoritamasta työmäärästä. Kun pientiloilla mainittu työmäärä on suhteellisesti suurempi kuin keskikokoisilla ja suurilla tiloilla, on maatalousylijäämäkin ensiksi mainituilla korkeampi, kuten voidaan todeta eri suuruusluokkien luvuista.

Seuraavassa asetelmassa esitetyt punnitut keskiarvot osoittavat, että maatalousylijäämä on edellisestä talousvuodesta noussut kaikilla alueilla.

	Maatalousylijäämä mk/ha	
	1960/61	1959/60
Etelä-Suomi	56 360	48 161
Sisä-Suomi	51 964	45 312
Etelä-Pohjanmaa	51 482	42 113
Pohjois-Pohjanmaa	47 950	39 454
Koillis-Suomi	53 403	48 852
Koko maa	53 536	45 801

3. Kannattavuuskerroin

Kannattavuuskertoimella tarkoitetaan suhdelukua, joka saadaan, kun maatalousylijäämä jaetaan viljelijäperheen arvioidun palkan ja maatalouteen sidotun pääoman korkovaatimuksen summalla. Jos mainittu summa on yhtä suuri kuin maatalousylijäämä, on kannattavuuskertoimen arvo 1,0. Tässä tapauksessa katsotaan maatalouden tuotantokustannusten tulleen peitetyiksi. Jos kertoimen arvo on korkeampi kuin 1,0, on maatalous tuottanut voittoa. Jos sen arvo on pienempi kuin 1,0, on tulos ollut tappiollinen.

Taulukossa 19 olevia kannattavuuskertoimen arvoja laskettaessa on pääomien korkovaatimus määritetty viiden prosentin mukaan.

VIII. Kotieläintaloudellisia laskelmia

1. Hevostaloutta koskevia laskelmia

Tilivuodelta 1960/61 on näihin laskelmiin saatu aineistoa tutkimusalueittain ja suuruusluokittain seuraavilta tilamäärittä:

	I	II	III	IV	yht.
Etelä-Suomi	8	11	10	5	34
Sisä-Suomi	2	3	—	—	5
Etelä-Pohjanmaa	—	8	2	—	10
Pohjois-Pohjanmaa	—	3	—	—	3
Koillis-Suomi	7	7	—	—	14
Yhteensä	17	32	12	5	66

Aineiston suhteellisen pienen tilamäärän vuoksi tulokset on laskettu ainoastaan keskimäärin ja työntuotantoryhmittäin. Niissä työtuntien vuotuiset määrät ovat työhevosta kohden olleet seuraavat:

Työntuotantoryhmä	Maatalouden juoksevaa työtä		Muuta työtä tuntia	Yhteensä tuntia	Vaihtelu tuntia
	tuntia	%			
1	186	53.5	162	348	253— 398
2	358	74.7	121	479	408— 571
3	447	64.4	247	694	615— 786
4	717	79.8	182	899	808— 980
5	919	73.4	332	1 251	1 020—1 507

Taulukossa 20 esitetään yksityiskohtaiset laskelmatulokset keskimäärin ja eri työntuotantoryhmissä sekä myös niiltä laskelmatiloilta, joilla hevostyötunnin kustannus on ollut alin ja korkein. Tuotto- ja kustannuserät on entiseen tapaan laskettu työhevosta kohden.

Peruskustannus on ollut tilivuonna 1960/61 työhevosta kohden keskimäärin 44 127 mk. Edellisenä vuonna ko. kustannus oli 40 887 mk eli 3 240 mk pienempi. Hevostyötuntia kohden peruskustannus oli vastaavasti 58: 19 ja 54: 65 sekä peruskustannuksen osuus kaikista kustannuksista 46.8 ja 42.5 %. Hevosten hoitotyökustannus, peruskustannuksen suurin erä, oli kertomusvuonna 21 268 mk työhevosta kohden ja 28: 06 mk hevostyötuntia kohden. Koko peruskustannus on tilivuodesta 1937/38 kohonnut työhevosta kohden 27-kertaiseksi ja hevostyötuntia kohden 54.5-kertaiseksi. Peruskustannus on kasvanut kaksi kertaa jyrkemmin työtuntia kuin työhevosta kohden, koska laskelmatilojen keskimääräinen vuotuinen työtuntimäärä työhevosta kohden on ollut kertomusvuonna ainoastaan 49.5 % tilivuoden 1937/38 vastaavasta määrästä.

Rehukustannus on työhevosta kohden ollut 50 182 mk eli 5 130 mk pienempi kuin edellisenä vuonna. Rehua ovat laskelmatilojen hevoset käyttäneet

keskimäärin 2 348 ry muunnettua hevosta kohden vuodessa ja hevostyötuntia kohti 3.24 ry. Vastaavat luvut edelliseltä vuodelta olivat 2 330 ja 3.21 sekä tilivuodelta 1937/38 2 546 ja 1.89.

Vuotuisen hevostyön määrä sekä hevostyökustannus työhevosta ja suoritettua hevostyötuntia kohden ovat neljänä viimeisenä talouskautena ja tilivuonna 1937/38 vaihdelleet laskelmatiloilla seuraavasti:

	Laskelma-tilojen lukumäärä	Muunn. ha tilaa kohden	Työtunteja työhevosta kohden	Hevostyö-kustannus		Hevostyötunnin kustannus	
				mk	suhdeluku	mk	suhdeluku
1960/61	66	20.65	758	89 412	1 944	117: 91	3 930
1959/60	89	19.97	748	93 617	2 036	125: 13	4 171
1958/59	60	21.07	768	84 889	1 846	110: 59	3 686
1957/58	58	19.41	833	82 405	1 792	98: 97	3 299
1937/38	156	30.61	1 532	4 599	100	3: —	100

Hevosta kohden laskettu työn määrä on lisääntynyt edellisestä vuodesta 10 tunnilla, mutta silti hevostyön kustannus on pääasiassa rehukustannuksen pienentymisen johdosta vähentynyt työhevosta kohden 4 205 markalla. Alentuminen hevostyötuntia kohden on 7: 22 mk eli 5.8 %. Hevostyökustannus on tilivuodesta 1937/38 noussut työhevosta kohden 19.4-kertaiseksi ja hevostyötunnin kustannus on kohonnut vastaavasti 39.3-kertaiseksi.

Hevostöiden jakaantuminen eri töiden kesken työhevosta kohden laskelmatiloilla ja kaikilla kirjanpito viljelmillä selviää seuraavasta asetelmasta:

	Tiliv. 1960/61				Tiliv. 1937/38			
	Kaikki tilat		Laskelmatilat		Kaikki tilat		Laskelmatilat	
	t/hev.	%	t/hev.	%	t/hev.	%	t/hev.	%
Maatal. juoksevat työt ...	529	71.1	539	71.1	1 219	83.7	1 271	82.9
Metsätaloustyöt	147	19.8	178	23.5	125	8.6	141	9.2
Sivuansiotyöt	58	7.8	35	4.6	70	4.8	79	5.2
Uudistus- ym. työt	10	1.3	6	0.8	43	2.9	41	2.7
Yhteensä	744	100.0	758	100.0	1 457	100.0	1 532	100.0

Maatalouden jatkuvasti lisääntyneen koneistumisen vuoksi ovat varsinaisen maatalouden juoksevat hevostyöt vähentyneet työhevosta kohden laskelmatiloilla 42.4 %:iin ja kaikilla kirjanpitotiloilla 43.4 %:iin siitä, mitä niitä oli tilivuonna 1937/38. Myös sivuansio- sekä uudistus- ym. töiden määrät ovat varsinkin laskelmatiloilla huomattavasti pienentyneet. Metsätaloustyöt sensijaan ovat molemmissa ryhmissä erittäin selvästi lisääntyneet.

Yllä esitettyihin tunteihin ei sisälly muilta vuokrattujen hevosten työ, jota tilivuonna 1960/61 on ollut kaikilla kirjanpitotiloilla keskimäärin tilaa kohden yhteensä 8.3 tuntia, tästä maatalouden juoksevaa työtä 5.9 tuntia ja metsätaloustyötä 2.3 tuntia.

Traktorityötä on kertomusvuonna ollut laskelmatiloilla keskimäärin traktoria kohden 491.2 tuntia ja tilaa kohden 359.5 tuntia, josta maatalouden juoksevia töitä oli 312.3 tuntia eli maatalousmaan muunnettua hehtaaria kohden 15.1 tuntia. Mainittuihin tunteihin eivät sisälly vuokratraktoreilla suoritettut työt. Vertailun vuoksi mainittakoon, että kaikilla kirjanpito viljelmillä on kertomusvuoden aikana tehty traktorityötä keskimäärin 514.9 tuntia traktoria kohden ja tilaa kohden 364.5 tuntia ilman vuokratraktoreiden töitä sekä ne mukaanluettuna 381.9 tuntia.

Seuraavassa esitetään vielä eräitä hevosten rehun kulutusta ja arvoa koskevia tietoja laskelmatiloilta.

	1960/61	1959/60	1937/38
Kauroja ym. viljaa muunn. hevosta kohden kg	374	288	672
» » » » » ry	317	242	580
Heiniä » » » » » kg	2 938	3 085	2 907
» » » » » ry	1 240	1 295	1 166
Laidunta » » » » » ry	715	691	711
Muuta rehua » » » » » kg	391	486	432
» » » » » ry	76	102	89
Rehua yhteensä » » » » » ry	2 348	2 330	2 546
» » työhevosta » » » » » ry	2 455	2 402	2 896
» » hevostyötuntia » » » » » ry	3.24	3.21	1.89
Sisäruokintapäiviä hevosta kohden	253	259	259
Sisäruokintarehun keskihinta mk/ry	24: 23	27: 76	1: 52
Väkirehun » » » » »	32: 89	37: 82	1: 95
Laidunrehun » » » » »	11: 80	11: 80	—: 61
Koko rehun » » » » »	20: 44	23: 03	1: 26
Rehukustannus muunn. hevosta kohden mk	47 995	53 655	3 217
» ruokintapäivää » » » » »	131: 49	146: 60	8: 81
» hevostyötuntia » » » » »	66: 17	73: 93	2 39
» sisäruokintapäivää » » » » »	156: 16	175: 85	10: 75
Rehun menekki keskimäärin päivässä ry	6.43	6.37	6.98
» » sisäruokinnassa » » » » »	6.45	6.33	7.08
» » laitumella » » » » »	6.40	6.44	6.71
Muunnetun hevosen ruokintapäivää kohden			
hevostyötunteja	1.99	1.98	3.69

2. Nautakarjalaskelmia

Laskelmatilat jakaantuvat tutkimusalueittain ja suuruusluokittain seuraavasti:

	I	II	III	IV	yht.
Etelä-Suomi	18	31	17	4	70
Sisä-Suomi	3	4	—	—	7
Etelä-Pohjanmaa	2	9	2	1	14
Pohjois-Pohjanmaa	1	6	—	—	7
Koillis-Suomi	9	8	—	—	17
Yhteensä	33	58	19	5	115

Aineiston suppeuden ja epätasaisen jakaantumisen vuoksi tulokset on laskettu ainoastaan keskimäärin ja tuotosryhmittäin. Markkinattomien rehujen jalostus-arvolaskelmaa esittävään taulukkoon 21 on otettu myös tilivuoden 1959/60 vastaavat tulokset.

Laskelmissa on nautakarja käsitelty yhtenä kokonaisuutena, joten tuotto- ja kustannuserät on laskettu nautayksikköä kohden. Rehukustannukseen kuuluu siten myös nuoren karjan ja sonnien rehunkäyttö.

Peruskustannukseen, johon sisältyvät kaikki muut kustannukset paitsi rehujen hinta, ei ole luettu eläinten arvonnäennystä eikä eläinten ostoa, mikäli näiden yhteenlaskettu arvo on eläinomaisuuden lisäyksen ja myynnin yhteisarvoa pienempi. Näin ollen eläimiä koskevat tuottoerät ovat nettolukuja, joita laskettaessa eläinomaisuuden pienentyminen ja ostot on otettu huomioon vähennyksinä. Työkustannukseen kuuluvat sekä nautakarjanhoidon että maitotalouden hyväksi

suoritetusta ihmis-, hevos-, auto- ja traktorityöstä aiheutuneet kustannukset. Kolmea viimeksi mainittua työtä on ollut suhteellisen vähän, sillä nautakarjatalouden töihin ei ole luettu rehujen kuljetusta navetan yhteydessä tai sen välitömmässä läheisyydessä oleviin rehusuojiiin.

Keskimääräinen maitotuotos on laskelmatiloilla lisääntynyt edellisestä vuodesta 63 kg lehmää, 92 kg nautayksikköä ja 39 kg muunnettua hehtaaria kohden. Markkinakelpoisen rehun hinta on alentunut rehuyksikköä kohden 2:59 mk ja maitokilon bruttohinta on noussut —:96 mk.

Maidon myynnistä saadut tulot ovat lisääntyneet nautayksikköä kohden 6 015 mk eli 7.1 %. Eläinomaisuuden lisäyksen ja myynnin nettoarvo on kohonnut edellisestä vuodesta 3 584 mk ny:ä kohden eli 30.0 %. Maidon osuus nautakarjan tuotosta on ollut laskelmatiloilla 81.7 % sen oltua edellisenä vuonna 83.8 %. Tuotto kokonaisuudessaan on kasvanut 10 108 mk/ny eli 8.9 %.

Peruskustannus on kohonnut 2 231 mk/ny eli 5.3 %, mutta sen suhteellinen osuus kaikista kustannuksista on hieman alentunut. Peruskustannus on ollut lypsylehmää kohden 54 567 mk eli 2 022 mk suurempi kuin edellisenä vuonna. Maitokiloa kohden se on ollut 14:96 mk, mikä on 30 penniä edellisen vuoden vastaavaa arvoa korkeampi.

Ostorehuihin, kivennäisaineisiin ja vitamiinivalmisteisiin on käytetty nautayksikköä kohden 8 417 mk, mikä on 960 mk eli 11.4 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Markkinakelpoisen kotoisen rehun kustannus on edellisestä vuodesta lisääntynyt vain 718 mk/ny eli 3.0 %, vaikka sen määrä ny:ä kohden on vuoden 1960 hyvän sadon johdosta kohonnut 94 ry/ny eli 20 ry enemmän kuin ostoväki-rehujen määrä on alentunut. Näistäkin luvuista ilmenee aikaisemmin mainittu markkinakelpoisen rehun hinnan halpeneminen. Koko markkinakelpoisen rehun määrä on lisääntynyt edellisestä vuodesta 43 ry/ny. Seurauksena lähinnä heinien ja tuorerehujen käytön huomattavasta lisääntymisestä on markkinattomien rehujen eli perusrehun määrä kasvanut 137 ry/ny eli 7.0 %. Olkien käyttö rehuksi on supistunut keskimäärin 59 rehuyksikköön ny:ä kohden ollen vähäisempää kuin koskaan aikaisemmin. Puolella laskelmatiloista ei kertomusvuonna ole syötetty olkia edes nuorelle karjalle. Eläinten kasvatuksen myyntiä varten selvästi lisääntynyttä on koko karjalle annettua 100 ry:ä kohden saatu maitomäärä vähentynyt 3.1 kg.

Markkinattomien rehujen jalostusarvoksi on laskelmatiloilla saatu 46 012 mk/ny, mikä on 37.3 % tuoton arvosta ja 21: 95 mk/ry. Edellisen vuoden vastaavat tulokset olivat 37 793 mk, 33.4 % ja 19: 29 mk, joten kertomusvuoden jalostusarvo on ny:ä kohden 8 219 mk ja ry:ä kohden 2: 66 mk viimeksi mainittuja suurempi.

Erilaisten tuotostöimien vaikutuksen selvittämiseksi on laskelma-aineisto ryhmitetty viiteen tuotostöökkaan, joiden tulokset esitetään taulukossa 22.

Maitotuotoksen kasvaessa tuotto on noussut sekä nautae että rehuyksikköä kohden ja yhtä poikkeusta lukuunottamatta myös muunnettua hehtaaria kohden. Neljännessä tuotostöökassa esiintyviä poikkeuksia lukuunottamatta ovat työ-kustannus ja koko peruskustannus maitokiloa kohden pienentyneet.

Tuotostöimien kohotessa markkinakelpoisen rehun ry-määrä ja kustannus ovat kasvaneet toisessa tuotostöökassa ilmenevää pientä poikkeusta lukuunottamatta. Kivennäisaineista ja vitamiinivalmisteista aiheutunut kustannus on samalla kohonnut, korkeimman tuotoksen karjoissa jopa sangen jyrkästi, ollen niissä keskimäärin 1 843 mk/ny eli 2.1-kertainen kahteen alimpaan tuotostöökkaan

verrattuna. Edellisenä vuonna laskelmatilojen vastaavat kustannukset olivat eri tuotosluokissa alimmasta korkeimpaan lueteltuna 517, 626, 811, 1 048 ja 1 175 mk/ny.

Tuotoksen parantuessa on markkinattomien rehujen jalostusarvo lisääntynyt sekä nauta- että rehuyksikköä kohden. Nousu on ollut verraten tasainen varsinkin nautayksikköä kohden laskettuna. Korkeimman tuotoksen ryhmässä jalostusarvo on rehuyksikköä kohden 26: 07 mk, mikä on 9: 92 mk eli 61.4 % suurempi kuin alimmassa tuotosluokassa.

IX. Metsätalous

Metsätalouden rahatulot ja -menot esitetään koko rahaliikettä koskevilla taulukoissa (9 ja 10). Viljelijäperheen ja aikapalkkaisen vieraan työvoiman tekemät metsätyöt ilmenevät taulukosta 15. Näitten suhteen on huomattava, että niihin eivät sisälly urakkapalkalla suoritettut työt. Hevosten ja traktorien metsätyöt on esitetty taulukoissa 17 ja 18.

Tutkimustiloilla käytetyn puutavaran määrät selviävät taulukosta 23. Ne käsittävät ainoastaan kirjanpitotilojen omasta metsästä saadun puutavaran. Se muodostaakin pääosan tilojen kokonaiskulutuksesta, sillä ostettua puutavaraa käytetään maatiloilla suhteellisen vähän. Maatalouden puunkulutus on jaettu kahteen ryhmään: polttopuut ja muut. Viimeksi mainittu ryhmä muodostuu pääasiassa rakennuspuista, sillä puun käyttö kaluston korjauksiin ja uudistuksiin ym. tarkoituksiin on suhteellisen vähäistä. Taulukossa 23 esitetään lisäksi ruoka- ja yksityistalouden sekä eläkeläisille annettujen polttopuitten määrät tutkimusalueittain ja tilasuuruusluokittain.

Puutavaran käytössä kirjanpitotiloilla ei ole tapahtunut mitään erikoisen suuria muutoksia, kuten seuraavassa asetelmassa olevista kolmen talousvuoden keskimääräisistä luvuista voidaan todeta.

	1960/61	k-m ² /tila 1959/60	1958/59
Maatalouteen yhteensä	19.5	18.1	19.7
Polttopuuta	13.9	13.3	13.7
Muuta	5.6	4.8	6.0
Ruokatalouteen	8.3	8.8	8.8
Yksityistalouteen	10.3	10.2	9.6
Eläkeläisille	0.7	0.8	0.9
Käyttö yhteensä	38.8	37.9	39.0

Omasta metsästä saadun puutavaran arvolla on hyvitetty metsätaloutta ja veloitettu vastaavasti muita taloushaaroja. Tällöin puutavara on tarkasteltavana vuonna hinnoiteltu keskimäärin eri tutkimusalueilla seuraavasti:

Etelä-Suomi	1 835	mk/k-m ³
Sisä-Suomi	1 491	»
Etelä-Pohjanmaa	1 646	»
Pohjois-Pohjanmaa	1 681	»
Koillis-Suomi	1 752	»

Kaikilla tutkimustiloilla keskimäärin on vastaava hinta ollut 1 712 markkaa.

X. Ruokatalous

1. Ruokailukustannus ja ruokailupäivät

Ruokailukustannukseen, joka esitetään taulukossa 24, on luettu ruokataloudessa käytettyjen oman tilan tuotteiden arvo, ruokatalouden rahamenot ja ruokataloustyön arvo. Kustannuksiin eivät tässä sisälly rakennusvuokrat eikä ruokataloustaloustalouteen kiinnitetyn pääoman korko. Toisaalta ruokataloutta ei tilinpäätöksissä ole hyvitetty ruokajätteen arvoa, koska sen on katsottu vastaavan suunnilleen edellä mainittuja kustannuseriä.

Ruokailukustannus on laskettu muunnettua ruokailupäivää kohden. Muuntaminen on suoritettu siten, että 2—12-vuotiaitten ruokailupäivien määrä on kerrottu 0.5:llä, alle 2-vuotisia lapsia ei ole otettu huomioon lainkaan ja yli 12-vuotiaitten ruokailun on katsottu vastaavan täysi-ikäisten ruokailupäivää.

Ruokailupäivän hinta on kirjanpito-tiloilla edelleen noussut, kuten seuraavassa asetelmassa olevat kolmen viimeisen tilivuoden keskimääräiset luvut osoittavat.

	Ruokailukustannus mk/ruokailupäivä		
	1960/61	1959/60	1958/59
Maatilan tuotteet	85: 65	86: 26	82: 50
Rahamenot	124: 04	113: 80	107: 28
Työkustannus	80: 35	79: 45	78: 42
Yhteensä	290: 04	279: 51	268: 20

Ruokailupäivän hinnan nousu on aiheutunut pääasiassa rahamenojen lisääntymisestä, mikä johtunee hintatason kohoamisen ohella myös siitä, että ostettujen ravintoaineiden käyttö on kasvanut.

Muunnettujen ruokailupäivien lukumäärät tilaa kohden ilmenevät taulukosta 24. Ne on eritelty viljelijäperheen, palkkaväen ja muitten ruokailijoitten kesken. Viimeksi mainittuun ryhmään kuuluvat isäntäväen vieraat, eläkeläiset ja maksavat ruokailijat. Kun ruokailupäivien lukumäärä jaetaan vuoden päivien määrällä, saadaan vuosiruokailijoitten määrä tilaa kohden.

2. Oman tilan tuotteiden kulutus

Taulukossa 25 esitetään tärkeimpien omalla tilalla tuotettujen maataloustuotteiden kulutus vuosiruokailijaa kohden. Viljamäärät on ilmoitettu taulukossa jyvänä, joista on laskettu saatavan jauhoja ja suurimoita seuraavasti: vehnästä 70 %, rukiista 97 % ja ohrasta 75 %.

Näiden tuotteiden kulutusmäärät vuosi-ruokailijaa kohden ovat kahtena viimeisenä tilivuonna olleet kirjanpitosiiloilla keskimäärin seuraavat:

	1960/61	1959/60
Maito	457.1 kg	462.3 kg
Sianliha	8.1 »	9.0 »
Muu liha	5.2 »	6.3 »
Kananmunat	6.7 »	6.7 »
Vehnä	57.1 »	51.8 »
Ruis	34.7 »	36.3 »
Ohra	31.9 »	32.8 »
Peruna	179.8 »	181.8 »

Vehnän käytön huomattava lisääntyminen johtuneen sadon erittäin hyvästä laadusta.

TAULUKOT
TABLES

Taul. 1. Maankäyttölajit ha/tila
Land use categories

Alue ja suuruusluokka ¹⁾	Muunn. ala ²⁾	Puutarha ¹⁰⁾	Pelto ¹¹⁾	Nitty ¹²⁾	Laidun ¹³⁾ (ei pelto- lalmia)	Raiviot ¹⁴⁾	Kasvull. metsämaa ¹⁵⁾	Muu ala ¹⁶⁾ (ei vesistöjä)	Koko ala ¹⁷⁾
Etelä-Suomi ²⁾ I	7.65	0.09	7.29	0.25	0.36	0.09	20.32	1.92	30.32
II	15.83	0.11	15.25	0.46	0.60	0.15	33.61	3.67	53.85
III	35.49	0.21	34.39	0.78	1.39	0.15	79.32	5.12	121.36
IV	65.36	0.46	63.08	1.52	2.73	0.98	151.97	16.14	236.88
Keskimäärin ⁸⁾	22.32	0.15	21.54	0.57	0.89	0.20	50.35	4.56	78.26
Sisä-Suomi ³⁾ I	7.57	0.04	7.10	0.15	0.50	0.21	34.01	2.08	44.09
II	14.97	0.08	14.01	0.53	1.16	0.22	72.91	4.36	93.27
III	32.23	0.18	30.45	1.07	3.00	0.17	167.98	6.90	209.75
Keskimäärin	13.49	0.07	12.66	0.43	1.05	0.21	65.44	3.73	83.59
Etelä-Pohjanmaa ⁴⁾ . . . I	8.33	0.03	8.13	0.11	0.04	0.12	22.54	4.69	35.66
II	16.66	0.04	16.48	0.19	0.08	0.08	35.21	7.42	59.50
III	31.61	0.03	31.05	0.05	0.03	0.52	75.42	18.33	125.43
Keskimäärin	15.26	0.03	15.04	0.16	0.06	0.13	34.51	7.45	57.38
Pohjois-Pohjanmaa ⁵⁾ . I	7.52	0.02	7.31	0.41	0.10	0.19	37.63	5.17	50.83
II	15.95	0.04	15.51	0.75	0.21	0.21	47.56	8.85	73.13
III	30.97	0.04	30.21	1.73	0.75	0.37	73.97	30.85	137.92
Keskimäärin	14.33	0.03	13.94	0.72	0.22	0.21	46.36	9.40	70.88
Koillis-Suomi ⁶⁾ I	7.17	0.02	6.61	0.72	0.14	0.51	70.96	24.67	103.63
II	13.36	0.04	12.28	2.72	0.25	0.39	88.91	30.92	135.51
III	32.14	0.08	30.87	5.67	0.22	0.83	240.90	78.96	357.53
Keskimäärin	10.92	0.03	10.10	1.82	0.19	0.47	85.45	29.54	127.60
Koko maa ⁷⁾									
Keskimäärin	17.30	0.10	16.57	0.67	0.74	0.23	57.79	8.18	84.28

¹⁾ Zones and size classes. ²⁾ South Finland. ³⁾ Inner Finland. ⁴⁾ South Ostrobothnia. ⁵⁾ North Ostrobothnia.
⁶⁾ Northeast Finland. ⁷⁾ Whole country. ⁸⁾ Average. ⁹⁾ Area adjusted. ¹⁰⁾ Carden. ¹¹⁾ Arable land. ¹²⁾ Meadow.
¹³⁾ Pasture. ¹⁴⁾ Glearings. ¹⁵⁾ Forest. ¹⁶⁾ Other. ¹⁷⁾ Total.

Taul. 2. Pellon käyttö % peltoalasta
Use of arable land per cent of area

Alue ja suuruusluokka	Vehnä ¹⁾	Ruis ²⁾	Ohra ³⁾	Kaura ⁴⁾	Peruna ⁵⁾	Sokeri- juurikas ⁶⁾	Muut juurekset ⁷⁾	Nurmi ⁸⁾	Kesanto ⁹⁾	Muu peltoala ¹⁰⁾
Etelä-Suomi I	7.5	2.3	7.4	23.7	4.3	3.8	1.4	45.7	0.7	3.2
II	11.8	3.4	7.1	23.1	2.9	2.3	0.8	43.9	1.8	2.9
III	16.9	3.6	10.3	21.0	2.3	1.9	0.5	37.5	3.8	2.2
IV	20.1	4.2	9.1	17.0	1.9	1.7	0.4	38.5	3.9	3.2
Keskimäärin	15.2	3.5	8.8	20.9	2.6	2.1	0.6	40.4	2.9	3.0
Sisä-Suomi I	2.9	4.3	10.7	18.7	4.2	0.7	1.5	54.3	0.5	2.2
II	4.2	5.5	10.3	17.6	3.9	0.9	1.2	53.0	1.0	2.4
III	4.9	5.9	11.1	15.1	3.2	0.8	0.7	47.6	3.0	7.7
Keskimäärin	4.1	5.3	10.5	17.5	3.9	0.8	1.1	52.4	1.2	3.2
Etelä-Pohjanmaa I	2.1	6.6	9.3	13.9	5.6	1.3	1.7	56.5	1.1	1.9
II	3.3	7.0	8.6	16.5	4.4	0.6	1.4	53.1	2.5	2.6
III	2.9	11.4	13.1	11.2	2.2	0.1	0.9	49.3	5.4	3.5
Keskimäärin	3.0	7.7	9.5	15.2	4.3	0.6	1.3	53.1	2.8	2.5
Pohjois-Pohjanmaa I	0.7	3.3	13.8	11.0	3.8	—	2.0	59.7	0.5	5.2
II	0.7	5.2	13.0	9.0	3.2	0.1	2.0	60.5	1.2	5.1
III	0.9	6.8	12.5	12.5	2.1	—	1.3	55.4	3.7	4.8
Keskimäärin	0.7	5.2	13.0	10.0	3.1	0.1	1.8	59.5	1.5	5.1
Koillis-Suomi I	0.4	1.2	10.5	6.0	3.3	—	1.3	73.2	0.6	3.5
II	0.4	1.8	12.6	5.3	3.3	—	1.2	69.2	2.1	4.1
III	1.7	4.5	14.1	7.1	6.4	—	2.1	60.2	1.6	2.3
Keskimäärin	0.5	1.9	12.1	5.7	3.7	—	1.3	69.5	1.6	3.7
Koko maa										
Keskimäärin	10.0	4.1	9.7	18.0	3.1	1.5	0.9	47.2	2.3	3.2

¹⁾ Wheat. ²⁾ Rye. ³⁾ Barley. ⁴⁾ Oats. ⁵⁾ Potato. ⁶⁾ Sugar beet. ⁷⁾ Other root crops. ⁸⁾ Cultivated grass.
⁹⁾ Fallow. ¹⁰⁾ Other.

Taul. 3. Sadot kg/ha
Yields of cultivated plants

Alue ja suuruusluokka	Kevät- vehnä	Ruis	Ohra	Kaura	Peruna	Sokeri- juurikas	Lanttu	Heinä	Sato ry/ha
Etelä-Suomi I	2 378	1 880	2 515	2 802	25 076	28 965	41 657	4 575	3 089
II	2 362	1 911	2 559	2 784	21 546	27 466	39 682	3 908	2 759
III	2 277	1 971	2 571	2 842	22 225	26 494	33 774	3 992	2 797
IV	2 464	1 999	2 644	2 994	24 580	28 715	45 985	3 908	2 847
Keskimäärin	2 359	1 956	2 581	2 846	22 774	27 597	39 513	4 005	2 821
Punnittu keskiarvo ¹⁾	2 360	1 923	2 557	2 821	22 983	27 824	39 695	4 115	2 869
Sisä-Suomi I	2 090	1 805	2 378	2 375	25 213	24 720	37 049	4 887	2 608
II	1 994	1 772	2 320	2 323	25 134	27 206	41 752	4 465	2 539
III	2 072	1 837	2 319	2 347	23 290	25 861	48 932	4 154	2 496
Keskimäärin	2 021	1 788	2 332	2 337	24 911	26 576	41 372	4 516	2 547
Punnittu keskiarvo	2 056	1 796	2 354	2 355	25 057	25 648	39 455	4 693	2 577
Etelä-Pohjanmaa I	1 993	1 905	2 290	2 534	26 585	27 845	32 385	3 826	2 545
II	2 313	1 579	2 223	2 705	26 705	25 688	43 661	4 052	2 540
III	1 557	1 499	2 513	2 624	19 241	12 500	27 909	3 898	2 247
Keskimäärin	2 148	1 607	2 303	2 668	26 027	26 150	37 955	3 986	2 492
Punnittu keskiarvo	2 124	1 692	2 275	2 634	25 969	25 266	38 019	3 954	2 515
Pohjois-Pohjanmaa ... I	1 745	1 558	2 279	2 205	29 067	—	42 500	4 210	2 328
II	2 002	1 617	2 012	2 353	28 370	15 506	44 769	3 749	2 195
III	2 261	1 438	1 971	2 219	29 101	—	50 000	3 629	2 114
Keskimäärin	2 016	1 569	2 055	2 294	28 611	15 506	44 848	3 812	2 204
Punnittu keskiarvo	1 924	1 572	2 118	2 276	28 742	—	44 414	3 927	2 241
Koillis-Suomi I	2 233	2 007	2 183	2 299	25 923	—	33 085	4 652	2 311
II	2 095	1 824	2 176	2 313	25 351	—	29 772	4 472	2 305
III	2 000	2 128	1 927	2 658	21 894	44 980	24 182	3 741	2 258
Keskimäärin	2 091	1 944	2 145	2 356	24 840	44 980	29 496	4 467	2 301
Punnittu keskiarvo	2 196	1 975	2 171	2 316	25 647	—	32 066	4 580	2 308
Koko maa									
Keskimäärin	2 314	1 840	2 421	2 701	24 183	27 406	40 059	4 172	2 667
Punnittu keskiarvo	2 196	1 829	2 395	2 588	24 673	24 323	39 229	4 256	2 643

¹⁾ Weighted mean.

Taul. 4. Varat ja velat mk/tila
Assets and debts per farm

Alue ja suuruusluokka	Varat						Velat ⁷⁾		
	Maa- talous ¹⁾	Metsä- talous ²⁾	Sivuansio- talous ³⁾	Ruoka- ja yksityis- talous ⁴⁾	Kassa ja tilli- saatavat ⁵⁾	Varat yhteensä ⁶⁾	Yhteensä	Va- roista %	
Etelä-Suomi	I	3 312 117	1 456 267	405 651	309 438	44 962	5 528 435	523 221	9.5
	II	5 376 903	2 464 442	725 867	404 873	68 987	9 041 072	951 240	10.5
	III	10 380 739	6 135 277	1 452 322	820 868	103 492	18 892 698	1 789 151	9.5
	IV	18 796 079	12 380 136	4 219 643	1 437 051	217 833	37 050 742	4 204 482	11.3
	Keskimäärin	7 096 609	3 855 019	1 091 387	559 889	82 863	12 685 767	1 297 832	10.2
Sisä-Suomi	I	3 008 589	2 039 269	358 501	234 910	35 082	5 676 351	525 383	9.3
	II	5 007 804	4 392 558	726 837	392 209	48 579	10 567 987	705 321	6.7
	III	10 223 671	10 123 933	1 647 452	917 648	88 995	23 001 699	1 500 340	6.5
	Keskimäärin	4 645 577	3 939 760	657 489	371 153	46 470	9 660 449	693 785	7.2
Etelä-Pohjanmaa ..	I	2 538 492	1 012 108	306 503	226 671	62 234	4 146 008	544 278	13.1
	II	4 671 300	1 720 744	564 702	340 045	108 585	7 405 376	683 046	9.2
	III	7 706 331	3 455 515	1 107 549	591 786	166 963	13 028 144	1 749 183	13.4
	Keskimäärin	4 248 735	1 639 467	527 825	324 942	98 784	6 839 753	726 258	10.6
Pohjois-Pohjanmaa	I	2 411 327	1 663 649	251 722	161 733	40 732	4 529 163	567 404	12.5
	II	3 454 465	1 834 539	344 299	252 050	51 793	5 937 146	647 355	10.9
	III	6 314 438	3 000 133	418 315	416 041	114 876	10 263 803	697 064	6.8
	Keskimäärin	3 335 497	1 871 788	319 106	234 942	53 198	5 814 531	624 441	10.7
Koillis-Suomi	I	2 841 873	2 071 986	273 314	204 351	51 753	5 443 277	561 347	10.3
	II	3 921 504	2 528 037	641 256	240 537	56 202	7 387 536	600 741	8.1
	III	7 263 959	7 351 747	856 938	408 333	31 297	15 912 274	1 061 527	6.7
	Keskimäärin	3 498 819	2 475 853	463 002	228 435	53 027	6 719 136	597 867	8.9
Koko maa	Keskimäärin	5 475 231	3 401 009	793 833	424 255	67 839	10 162 167	949 925	9.3

¹⁾ Agriculture. ²⁾ Forestry. ³⁾ By-enterprises. ⁴⁾ Household and private household. ⁵⁾ Cash and outstanding accounts. ⁶⁾ Assets in total. ⁷⁾ Debts.

Taul. 5. Maatalousomaisuus mk/ha
Agricultural property per hectare

Alue ja suuruusluokka	Varastot ¹⁾	Kalusto ²⁾	Koti- eläimet ³⁾	Puutarha- kasvillisuus ⁴⁾	Raken- nukset ⁵⁾	Perusparan- nukset ⁶⁾	Maa ⁷⁾	Yhteensä ⁸⁾
Etelä-Suomi I	6 205	52 718	41 484	1 887	255 045	7 705	67 811	339 672
II	6 413	47 780	32 135	1 038	172 002	10 744	69 560	432 855
III	6 644	45 735	25 064	850	127 732	17 970	68 539	292 534
IV	7 366	36 217	25 755	743	128 855	19 444	69 219	287 599
Keskimäärin	6 700	44 783	28 818	971	152 552	15 177	68 955	317 956
Punnittu keskiarvo	6 492	47 660	32 787	1 215	182 770	12 149	68 826	351 899
Sisä-Suomi I	5 711	36 909	39 102	1 090	251 482	3 262	60 101	397 657
II	5 700	47 785	33 020	698	182 889	4 741	59 784	334 617
III	4 972	46 449	28 535	517	158 435	21 213	57 107	317 228
Keskimäärin	5 590	45 444	33 520	747	192 571	6 996	59 433	344 301
Punnittu keskiarvo	5 658	41 272	36 312	917	221 764	4 970	59 792	370 685
Etelä-Pohjanmaa I	3 032	28 209	32 364	622	171 447	3 139	66 023	304 836
II	3 026	34 765	27 922	406	134 801	10 124	69 336	280 380
III	3 424	29 337	24 588	205	102 705	15 974	67 572	243 805
Keskimäärin	3 094	32 727	28 121	409	135 668	9 914	68 471	278 404
Punnittu keskiarvo	3 065	31 830	29 260	467	145 418	8 076	67 944	286 060
Pohjois-Pohjanmaa I	3 336	36 050	35 828	316	188 341	1 214	55 614	320 699
II	3 037	27 631	27 413	211	99 546	3 436	55 375	216 649
III	2 921	38 864	25 502	151	72 606	7 346	56 508	203 898
Keskimäärin	3 070	31 097	28 566	219	110 521	3 731	55 616	232 820
Punnittu keskiarvo	3 148	32 393	30 696	248	133 430	2 952	55 602	258 469
Koillis-Suomi I	4 041	36 030	39 627	404	260 948	424	54 680	396 154
II	6 195	43 511	31 737	348	154 660	1 633	55 531	293 615
III	3 509	39 466	24 081	338	105 057	5 038	48 497	225 986
Keskimäärin	5 187	40 583	33 526	365	184 588	1 602	54 481	320 332
Punnittu keskiarvo	4 450	37 664	37 427	390	233 455	850	54 603	368 839
Koko maa								
Keskimäärin	5 899	43 032	30 172	793	160 406	11 278	64 877	316 457
Punnittu keskiarvo	5 812	41 539	33 312	878	186 444	8 045	64 154	339 684

¹⁾ Stores. ²⁾ Implements. ³⁾ Livestock. ⁴⁾ Garden vegetation. ⁵⁾ Buildings. ⁶⁾ Drainage. ⁷⁾ Agricultural land.
⁸⁾ Total.

Taul. 6. Kalusto mk/ha
Implements

Alue ja suuruusluokka	Traktorit	Leikkuri- putturit	Peltoviljely- kalusto	Ajo- ja kuljetus- kalusto	Kotieläin- kalusto	Muu kalusto	Yhteensä
Etelä-Suomi I	13 449	775	19 461	6 839	4 284	7 910	52 718
II	16 439	2 152	14 790	4 711	4 103	5 585	47 780
III	14 982	5 951	14 104	3 687	3 009	4 002	45 735
IV	10 260	5 679	11 530	2 643	2 615	3 490	36 217
Keskimäärin	14 231	4 261	14 178	4 033	3 370	4 710	44 783
Punnittu keskiarvo	14 697	2 852	15 670	4 915	3 794	5 732	47 660
Sisä-Suomi I	7 651	—	13 348	5 761	2 756	7 393	36 909
II	16 263	1 271	14 438	5 895	4 162	5 756	47 785
III	13 871	7 432	12 075	3 813	4 344	4 914	46 449
Keskimäärin	14 203	1 974	13 859	5 547	3 915	5 946	45 444
Punnittu keskiarvo	11 017	932	13 636	5 677	3 344	6 666	41 272
Etelä-Pohjanmaa I	5 099	—	11 304	4 872	1 529	5 405	28 209
II	12 098	1 637	10 290	3 833	2 920	3 987	34 765
III	10 083	—	10 757	2 878	2 812	2 807	29 337
Keskimäärin	10 559	1 080	10 546	3 850	2 664	4 028	32 727
Punnittu keskiarvo	9 315	878	10 709	4 130	2 394	4 404	31 830
Pohjois-Pohjanmaa . . . I	13 040	—	11 950	5 826	1 614	3 620	36 050
II	10 180	640	7 743	3 381	2 642	3 045	27 631
III	17 860	184	12 193	2 345	2 909	3 373	38 864
Keskimäärin	12 038	446	9 271	3 631	2 507	3 204	31 097
Punnittu keskiarvo	12 232	323	9 992	4 281	2 244	3 321	32 393
Koillis-Suomi I	10 313	—	11 779	5 790	3 074	5 074	36 030
II	18 396	—	12 371	5 411	3 313	4 020	43 511
III	15 425	—	12 397	3 372	4 088	4 184	39 466
Keskimäärin	15 385	—	12 177	5 315	3 318	4 388	40 583
Punnittu keskiarvo	12 134	—	11 922	5 618	3 162	4 828	37 664
Koko maa							
Keskimäärin	13 966	2 990	13 432	4 434	3 389	4 821	43 032
Punnittu keskiarvo	12 538	1 627	13 618	4 986	3 283	5 487	41 539

Taul. 7. Kotieläimiä 100 ha kohden
Number of livestock per 100 hectares adjusted arable land

Alue ja suuruusluokka	Hevoset		Nautakarja		Siat		Siipikarja		Lampaat		Nautayksiköitä
	täys- kasvuisia kpl	muunnettuja ny	lehmä kpl	muunnettuja ny	Yli 6 kk kpl	muunnettuja ny	yli 6 kk kpl	alle 6 kk kpl	yli 1 v kpl	alle 1 v kpl	
Etelä-Suomi I	10.7	11.1	53.5	65.8	2.6	2.9	270.6	197.1	5.2	4.0	88.2
II	6.5	6.9	38.8	48.8	5.4	3.7	161.1	148.2	3.5	2.9	64.5
III	4.0	4.3	27.5	35.4	6.2	3.9	107.7	70.8	2.3	1.7	46.8
IV	3.1	3.2	26.5	34.1	9.0	5.0	70.5	58.0	2.4	2.3	44.7
Keskimäärin	5.2	5.5	33.0	41.9	6.3	4.0	129.5	102.8	2.9	2.4	55.4
Punnittu keskiarvo	6.9	7.2	39.6	49.6	5.1	3.6	173.0	138.1	3.6	2.9	65.8
Sisä-Suomi I	11.0	11.5	55.2	67.4	3.5	3.0	161.5	73.9	8.6	11.3	87.6
II	7.2	8.0	42.0	53.4	6.7	4.1	143.0	91.6	6.4	8.4	70.4
III	4.5	5.2	31.2	40.2	11.1	6.4	95.3	125.5	4.2	6.1	55.8
Keskimäärin	7.5	8.2	42.9	54.1	6.8	4.3	139.3	93.3	6.5	8.6	71.6
Punnittu keskiarvo	9.3	9.9	49.1	60.8	5.1	3.6	150.7	83.4	7.6	10.0	79.6
Etelä-Pohjanmaa I	9.0	9.9	40.5	50.9	5.8	3.4	123.7	65.8	8.9	12.0	69.1
II	6.6	7.0	33.4	43.3	2.8	2.6	123.5	66.8	5.3	2.7	56.8
III	4.1	4.3	21.7	32.7	4.1	2.6	30.7	1.4	5.0	2.2	41.0
Keskimäärin	6.6	7.0	32.6	42.8	3.5	2.7	107.8	55.7	5.9	4.2	56.2
Punnittu keskiarvo	7.3	7.8	34.9	45.1	4.0	2.9	115.0	60.4	6.6	6.1	59.9
Pohjois-Pohjanmaa I	8.0	8.0	50.4	63.5	1.8	2.2	69.2	78.0	17.0	14.2	79.1
II	5.5	6.1	40.6	52.0	2.0	1.8	60.3	15.9	7.4	5.8	62.5
III	3.7	4.2	35.5	46.1	0.9	1.0	30.0	—	6.9	7.4	53.2
Keskimäärin	5.6	6.1	41.5	53.0	1.8	1.7	56.6	24.0	9.0	7.6	63.8
Punnittu keskiarvo	6.3	6.7	44.1	56.1	1.8	1.9	60.6	39.9	11.3	9.5	68.4
Koillis-Suomi I	10.4	10.7	60.3	76.9	0.7	0.9	107.6	161.7	10.6	13.2	93.6
II	6.1	6.6	49.5	62.4	2.2	1.4	54.5	2.8	7.1	9.1	73.0
III	3.6	3.6	34.8	42.9	6.8	2.6	74.7	—	9.9	12.4	52.7
Keskimäärin	7.2	7.6	51.5	65.2	2.2	1.4	74.3	55.3	8.5	10.9	77.7
Punnittu keskiarvo	9.3	9.6	57.1	72.6	1.2	1.1	95.7	123.5	9.9	12.3	87.8
Koko maa											
Keskimäärin	6.0	6.4	37.2	47.2	5.6	3.6	121.5	89.3	4.7	4.9	61.3
Punnittu keskiarvo	7.7	8.1	43.0	54.1	4.3	3.2	142.8	102.6	6.2	6.5	70.3

Taul. 8. Rakennukset
Buildings

Alue ja suuruusluokka	Asuinrakennukset		Eläinsuojat		Muut rakennukset		Yhteensä mk/ha
	mk/ha	%	mk/ha	%	mk/ha	%	
Etelä-Suomi I	113 162	44.4	87 812	34.4	54 071	21.2	255 045
II	67 264	39.1	61 405	35.7	43 333	25.2	172 002
III	51 246	40.1	41 547	32.5	34 939	27.4	127 732
IV	54 637	42.4	41 772	32.4	32 446	25.2	128 855
Keskimäärin	62 234	40.8	51 711	33.9	38 607	25.3	152 552
Punnittu keskiarvo	75 975	41.6	63 113	34.5	43 682	23.9	182 770
Sisä-Suomi I	101 584	40.4	91 552	36.4	58 346	23.2	251 482
II	72 228	39.5	61 678	33.7	48 983	26.8	182 889
III	69 692	44.0	50 158	31.6	38 585	24.4	158 435
Keskimäärin	77 597	40.3	65 761	34.2	49 213	25.5	192 571
Punnittu keskiarvo	89 396	40.3	78 551	35.4	53 817	24.3	221 764
Etelä-Pohjanmaa I	74 818	43.6	64 586	37.7	32 043	18.7	171 447
II	59 722	44.3	47 626	35.3	27 453	20.4	134 801
III	34 728	33.8	41 597	40.5	26 380	25.7	102 705
Keskimäärin	58 094	42.8	49 515	36.5	28 059	20.7	135 668
Punnittu keskiarvo	63 004	43.3	53 358	36.7	29 056	20.0	145 418
Pohjois-Pohjanmaa I	84 458	44.8	61 902	32.9	41 981	22.3	188 341
II	41 282	41.5	35 009	35.1	23 255	23.4	99 546
III	30 358	41.8	21 887	30.1	20 361	28.1	72 606
Keskimäärin	47 001	42.5	37 460	33.9	26 060	23.6	110 521
Punnittu keskiarvo	58 002	43.5	44 714	33.5	30 714	23.0	133 430
Koillis-Suomi I	111 472	42.7	103 425	39.6	46 051	17.7	260 948
II	62 392	40.4	58 154	37.6	34 114	22.0	154 660
III	52 385	49.9	25 436	24.2	27 236	25.9	105 057
Keskimäärin	77 618	42.1	69 638	37.7	37 332	20.2	184 588
Punnittu keskiarvo	99 293	42.5	91 251	39.1	42 911	18.4	233 455
Koko maa							
Keskimäärin	65 705	41.0	55 287	34.5	39 414	24.5	160 406
Punnittu keskiarvo	77 574	41.6	66 034	35.4	42 836	23.0	186 444

Taul. 9. Rahatulot mk/tila
Cash receipts

Alue ja suuruusluokka		Maatalous ¹⁾		Metsätalous ²⁾		Sivuanstio- talous ³⁾ , ⁴⁾		Ruoka- ja yksityistalous ⁴⁾		Yhteensä ⁵⁾
		mk	%	mk	%	mk	%	mk	%	mk
Etelä-Suomi	I	862 306	67.8	187 641	14.8	207 926	16.3	13 373	1.1	1 271 246
	II	1 454 162	73.9	278 347	14.1	219 637	11.2	16 162	0.8	1 968 308
	III	3 105 042	72.6	771 332	18.0	360 493	8.4	42 310	1.0	4 279 177
	IV	6 215 268	74.7	1 406 674	16.9	641 455	7.7	59 394	0.7	8 322 791
	Keskimäärin	2 069 403	72.9	460 090	16.2	282 799	10.0	24 995	0.9	2 837 287
Sisä-Suomi	I	615 377	54.9	248 104	22.1	247 011	22.1	9 889	0.9	1 120 381
	II	1 187 079	59.7	540 298	27.2	243 947	12.3	16 168	0.8	1 987 492
	III	2 623 810	65.1	1 167 510	29.0	225 021	5.6	10 992	0.3	4 027 333
	Keskimäärin	1 079 948	59.5	478 614	26.4	243 795	13.4	13 636	0.7	1 815 993
Etelä-Pohjanmaa	I	637 684	62.3	117 463	11.5	258 305	25.2	9 899	1.0	1 023 351
	II	1 238 835	74.9	224 765	13.6	185 199	11.2	5 685	0.3	1 654 484
	III	1 802 221	74.6	355 376	14.7	253 364	10.5	4 214	0.2	2 415 175
	Keskimäärin	1 095 959	72.2	201 708	13.3	213 699	14.1	6 888	0.4	1 518 254
Pohjois-Pohjanmaa ...	I	550 962	54.5	170 173	16.8	285 917	28.3	4 198	0.4	1 011 250
	II	1 061 794	74.0	153 339	10.7	213 746	14.9	5 064	0.4	1 433 943
	III	1 867 791	82.2	137 677	6.1	259 426	11.4	6 667	0.3	2 271 561
	Keskimäärin	955 141	70.2	157 741	11.6	241 801	17.8	4 902	0.4	1 359 585
Koillis-Suomi	I	583 735	50.1	273 068	23.5	289 334	24.9	17 641	1.5	1 163 778
	II	942 520	57.1	373 848	22.7	324 117	19.6	9 618	0.6	1 650 103
	III	1 955 388	71.1	304 633	11.1	481 292	17.5	9 617	0.3	2 750 930
	Keskimäärin	798 426	55.3	320 272	22.2	312 332	21.6	13 679	0.9	1 444 709
Koko maa										
	Keskimäärin	1 479 651	68.1	407 333	18.8	268 138	12.3	17 658	0.8	2 172 780

^{*)} Lukuihin sisältyvät myös sosiaaliset avustukset ja investointiluntoiset tukemiserät.

¹⁾ Agriculture. ²⁾ Forestry. ³⁾ By-enterprises. ⁴⁾ Household and private household. ⁵⁾ Total.

Taul. 10. Rahamenot mk/tila
Cash expenses

		Maatalous ¹⁾		Metsätalous ²⁾	Sivansio- talous ³⁾	Ruokatalous ⁴⁾	Verot ⁵⁾	Korot, vuokrat ja eläkkeet ⁶⁾	Yksityis- talous ⁷⁾	Yhteensä ⁸⁾
		mk	%							
Etelä-Suomi	I	554 733	46.2	58 183	32 875	190 962	40 187	22 959	300 107	1 200 006
	II	1 015 460	54.5	67 570	47 427	219 612	80 678	47 495	383 964	1 862 206
	III	2 466 703	61.2	151 162	84 303	301 058	201 287	122 899	705 162	4 032 574
	IV	5 038 161	64.9	296 125	261 082	392 974	483 238	271 379	1 023 352	7 766 311
	Keskimäärin	1 558 095	58.3	102 758	69 235	245 288	130 574	76 706	488 858	2 671 514
Sisä-Suomi	I	490 793	44.5	73 337	33 799	182 700	39 998	21 649	260 371	1 102 647
	II	962 754	52.3	112 122	62 089	221 500	80 071	37 536	364 991	1 841 063
	III	2 221 285	61.1	195 614	51 785	238 929	222 955	92 186	560 010	3 632 764
	Keskimäärin	879 002	51.8	103 949	51 521	212 283	75 291	35 512	340 993	1 698 551
Etelä-Pohjanmaa	I	415 624	43.9	40 983	33 365	163 001	38 844	24 965	230 646	947 428
	II	831 252	52.1	49 439	60 091	196 434	63 045	35 595	361 111	1 596 967
	III	1 093 005	46.7	78 360	63 172	252 206	111 641	137 686	605 692	2 341 762
	Keskimäärin	722 069	49.7	49 138	51 951	190 479	59 402	40 567	340 059	1 453 665
Pohjois-Pohjanmaa ...	I	416 036	45.4	44 492	50 976	172 926	30 386	21 400	179 986	916 202
	II	760 155	53.9	38 611	26 539	208 748	54 699	35 953	285 980	1 410 685
	III	1 146 185	55.5	41 555	96 784	281 805	85 000	37 755	376 636	2 065 720
	Keskimäärin	675 536	52.1	40 833	40 497	202 615	48 967	31 192	257 617	1 297 257
Koillis-Suomi	I	575 669	49.2	81 956	34 459	213 462	24 581	21 249	219 401	1 170 777
	II	740 422	50.5	97 513	34 697	225 204	42 112	26 034	300 640	1 466 622
	III	1 535 163	55.5	99 205	239 164	311 080	90 874	71 384	417 650	2 764 520
	Keskimäärin	686 464	50.3	89 701	42 149	222 441	35 044	25 292	263 853	1 364 944
Koko maa										
	Keskimäärin	1 133 345	55.4	93 242	57 496	226 247	91 839	52 722	391 302	2 046 193

¹⁾ Agriculture. ²⁾ Forestry. ³⁾ By-enterprises. ⁴⁾ Household. ⁵⁾ Taxes. ⁶⁾ Interests, rents and pensions.
⁷⁾ Private household. ⁸⁾ Total.

Taul. 11. Maatalouden
Total return

Alue ja suuruusluokka	Kotieläintuotto							Vehnä ⁶⁾		Ruis ⁷⁾	
	Nauta- karja ¹⁾	Maito- talous ²⁾	Siat ³⁾	Siipi- karja ⁴⁾	Muut eläimet ⁵⁾	Yhteensä					
						mk	%				
Etelä-Suomi	I	10 849	63 918	9 195	7 997	3 262	95 221	71.4	6 186	1 577	
	II	8 804	48 207	9 628	5 526	1 767	73 932	69.9	9 811	2 301	
	III	5 902	33 786	8 756	3 265	1 223	52 932	56.8	14 210	2 773	
	IV	5 202	34 612	8 262	2 058	1 059	51 193	53.3	17 001	3 242	
	Keskimäärin	7 068	41 029	8 954	4 096	1 527	62 674	62.0	12 795	2 632	
	Punnittu keskiarvo	8 465	48 523	9 199	5 448	2 017	73 652	66.8	10 344	2 279	
Sisä-Suomi	I	10 757	55 869	8 749	4 263	4 149	83 787	79.0	2 167	2 443	
	II	8 844	45 022	10 711	4 808	2 574	71 959	77.1	2 691	3 661	
	III	6 786	36 379	16 219	4 421	1 758	65 563	72.1	3 308	4 320	
	Keskimäärin	8 902	45 815	11 177	4 641	2 757	73 292	76.8	2 684	3 524	
	Punnittu keskiarvo	9 836	50 850	9 921	4 460	3 450	78 517	78.0	2 423	2 986	
	Etelä-Pohjanmaa	I	8 901	48 294	9 939	3 327	2 940	73 401	74.0	1 443	4 724
II		9 455	39 653	7 871	3 464	1 979	62 422	72.3	2 777	4 270	
III		9 161	24 122	7 865	379	1 476	43 003	65.0	1 426	7 305	
Keskimäärin		9 310	38 515	8 225	2 920	2 059	61 029	71.7	2 321	4 859	
Punnittu keskiarvo		9 222	41 418	8 638	3 127	2 289	64 694	72.5	2 157	4 720	
Pohjois-Pohjanmaa ...		I	13 111	53 563	5 991	2 266	3 236	78 167	80.8	475	1 914
	II	10 389	44 612	5 475	1 309	1 716	63 501	81.3	484	3 026	
	III	9 734	41 837	3 559	673	1 394	57 197	79.0	698	3 833	
	Keskimäärin	10 756	45 708	5 229	1 366	1 928	64 987	80.8	520	2 971	
	Punnittu keskiarvo	11 447	48 021	5 474	1 635	2 312	68 889	80.8	504	2 654	
	Koillis-Suomi	I	14 245	62 822	3 387	5 679	4 413	90 546	83.8	333	790
II		10 843	53 456	3 838	1 249	2 689	72 075	83.7	279	1 100	
III		6 683	36 644	6 712	1 464	1 346	52 849	74.0	963	2 840	
Keskimäärin		11 521	54 738	4 001	2 745	3 115	76 120	82.9	371	1 186	
Punnittu keskiarvo		13 262	59 902	3 610	4 624	3 946	85 344	83.5	347	934	
Koko maa		Keskimäärin	8 191	43 328	8 760	3 869	1 982	66 130	68.2	8 203	2 862
	Punnittu keskiarvo	9 553	48 850	8 547	4 445	2 593	73 988	72.7	5 470	2 760	

1) Cattle. 2) Dairy products. 3) Pigs. 4) Poultry. 5) Other animals. 6) Wheat. 7) Rye. 8) Fodder crop.

kokonaistuotto mk/ha
of agriculture

Kasvinviljelytuotto							Muu tuotto ¹³⁾					Kokonais- tuotto yhteensä ¹⁴⁾
Rehuvilja ⁸⁾	Heinä yms. ⁹⁾	Peruna ¹⁰⁾	Juuri- kasvit ¹¹⁾	Muut ¹²⁾	Yhteensä		Puu- tarha	Raken- nus- vuokrat	Muut	Yhteensä		
					mk	%				mk	%	
4 603	549	3 945	10 379	1 712	28 951	21.7	2 042	6 960	224	9 226	6.9	133 398
5 727	880	1 677	5 801	939	27 136	25.6	658	4 017	84	4 759	4.5	105 827
10 251	1 061	1 670	4 586	1 895	36 446	39.1	649	3 088	110	3 847	4.1	93 225
9 634	1 101	2 444	4 572	3 339	41 333	43.1	633	2 763	35	3 431	3.6	95 957
8 214	970	2 039	5 449	1 910	34 009	33.6	765	3 629	94	4 488	4.4	101 171
6 679	843	2 398	6 748	1 582	30 873	28.0	1 049	4 551	124	5 724	5.2	110 249
3 300	1 236	1 803	1 759	1 558	14 266	13.4	1 458	6 208	371	8 037	7.6	106 090
2 970	1 502	2 128	2 222	1 117	16 291	17.5	722	4 088	244	5 054	5.4	93 304
5 578	1 211	1 276	1 659	4 260	21 612	23.8	400	3 289	81	3 770	4.1	90 945
3 439	1 404	1 932	2 044	1 689	16 716	17.5	816	4 381	244	5 441	5.7	95 449
3 339	1 325	1 879	1 911	1 588	15 451	15.3	1 135	5 287	308	6 730	6.7	100 698
3 090	825	5 550	3 399	1 164	20 195	20.3	834	4 641	185	5 660	5.7	99 256
4 346	893	4 309	1 356	2 576	20 527	23.8	167	3 130	65	3 362	3.9	86 311
5 507	808	1 341	3	4 525	20 915	31.6	87	2 089	38	2 214	3.4	66 132
4 327	867	4 021	1 479	2 662	20 536	24.1	268	3 213	81	3 562	4.2	85 127
3 988	860	4 494	1 988	2 233	20 440	22.9	407	3 594	107	4 108	4.6	89 242
4 414	567	1 569	197	2 915	12 051	12.4	562	5 937	80	6 579	6.8	96 797
4 176	936	1 363	192	1 075	11 252	14.4	268	3 078	61	3 407	4.3	78 160
6 113	1 135	796	10	454	13 039	18.0	306	1 891	22	2 219	3.0	72 455
4 559	905	1 300	161	1 292	11 708	14.5	327	3 375	58	3 760	4.7	80 455
4 493	805	1 385	174	1 770	11 785	13.8	394	4 133	65	4 592	5.4	85 266
2 301	1 361	2 082	345	1 456	8 668	8.0	1 372	6 866	625	8 863	8.2	108 077
2 164	2 124	2 872	157	371	9 067	10.5	793	3 907	263	4 963	5.8	86 105
2 804	2 586	5 477	623	42	15 335	21.5	225	2 921	54	3 200	4.5	71 384
2 279	1 921	2 893	271	696	9 617	10.5	924	4 783	361	6 068	6.6	91 805
2 294	1 563	2 376	319	1 182	9 015	8.8	1 210	6 116	530	7 856	7.7	102 215
6 230	1 134	2 167	3 724	1 772	26 092	26.9	733	3 848	146	4 727	4.9	96 949
4 901	1 019	2 491	3 733	1 668	22 042	21.6	928	4 674	193	5 795	5.7	101 825

8) Hay. 9) Potato. 10) Root crops. 11) Other plants. 12) Other return. 13) Total.

Taul. 12. Maatalouden varsi-
General cash receipts

Alue ja suuruusluokka	Kotieläintalous							Vehnä	Ruis
	Nauta- karja	Maito- talous	Siat	Siipi- karja	Muut eläimet	Yhteensä			
						mk	%		
Etelä-Suomi I	9 030	56 661	7 784	7 267	327	81 069	78.1	3 610	770
II	7 187	44 306	8 361	4 983	272	65 109	75.5	8 264	1 921
III	5 181	31 760	7 789	3 006	241	47 977	59.4	13 336	2 608
IV	4 643	33 536	7 730	1 953	223	48 085	55.3	16 506	3 155
Keskimäärin	6 010	38 194	7 955	3 743	254	56 156	65.4	11 654	2 364
Punnittu keskiarvo	7 070	44 309	8 022	4 950	277	64 628	71.6	8 739	1 848
Sisä-Suomi I	8 497	47 590	6 998	3 607	433	67 125	89.5	571	893
II	7 064	40 181	9 167	4 344	613	61 369	84.7	1 536	2 481
III	5 606	34 086	14 896	4 091	473	59 152	77.7	2 586	3 350
Keskimäärin	7 120	40 693	9 626	4 160	557	62 156	84.5	1 509	2 304
Punnittu keskiarvo	7 813	44 149	8 269	3 892	497	64 620	87.1	1 036	1 601
Etelä-Pohjanmaa I	6 509	38 644	8 217	3 115	563	57 048	80.8	339	2 707
II	8 303	33 651	7 400	3 277	251	52 882	77.6	1 818	3 625
III	8 766	20 710	7 067	222	520	37 285	69.6	993	6 598
Keskimäärin	8 074	32 325	7 484	2 734	350	50 967	77.1	1 426	3 969
Punnittu keskiarvo	7 680	34 303	7 672	2 934	392	52 981	78.3	1 193	3 560
Pohjois-Pohjanmaa I	9 506	44 510	5 241	2 041	506	61 804	91.0	215	1 173
II	8 825	39 652	4 733	1 135	257	54 602	88.3	58	2 174
III	7 496	38 704	2 652	398	192	49 442	84.4	221	2 714
Keskimäärin	8 712	40 345	4 457	1 166	290	54 970	88.2	114	2 092
Punnittu keskiarvo	8 959	41 565	4 710	1 429	353	57 016	89.1	142	1 819
Koillis-Suomi I	9 866	51 127	2 091	5 375	283	68 742	93.5	111	30
II	8 952	45 829	3 090	1 093	213	59 177	92.5	9	569
III	5 662	32 408	5 449	1 200	312	45 031	81.3	481	1 947
Keskimäärin	8 897	46 127	3 015	2 528	248	60 815	91.9	94	540
Punnittu keskiarvo	9 515	49 319	2 425	4 352	270	65 881	92.9	105	214
Koko maa	6 777	39 159	7 672	3 519	327	57 454	72.8	7 185	2 282
Keskimäärin	7 702	42 889	7 317	4 019	357	62 284	78.9	4 230	1 918
Punnittu keskiarvo									

naiset rahatulot mk/ha
of agriculture

Kasvinviljely								Muut tulot				Yhteensä
Ohra	Kaura ja sekavilja	Heinä yms.	Peruna	Juuri- kasvit	Muut	Yhteensä		Puu- tarha	Muut	Yhteensä		
						mk	%			mk	%	
466	999	290	2 848	10 330	1 596	20 909	20.2	1 265	515	1 771	1.7	103 749
896	1 415	408	1 142	5 773	766	20 585	23.9	226	274	500	0.6	86 194
4 047	3 557	759	1 347	4 569	1 821	32 044	39.7	347	385	732	0.9	80 753
3 698	3 543	919	2 310	4 563	3 106	37 800	43.4	432	673	1 105	1.3	86 990
2 677	2 666	646	1 628	5 428	1 763	28 826	33.6	405	427	832	1.0	85 814
1 668	1 926	493	1 783	6 718	1 439	24 614	27.3	564	403	967	1.1	90 209
663	269	685	767	1 686	1 400	6 934	9.2	638	321	959	1.3	75 018
562	479	1 003	1 447	2 174	978	10 660	14.7	212	246	458	0.6	72 487
1 625	1 810	529	828	1 654	4 086	16 468	21.6	125	383	508	0.7	76 128
747	644	867	1 218	1 996	1 542	10 827	14.7	282	281	563	0.8	73 546
693	444	784	1 004	1 851	1 435	8 848	11.9	458	299	757	1.0	74 225
182	160	213	4 711	3 375	978	12 665	18.0	534	316	850	1.2	70 563
465	1 350	288	3 828	1 346	2 425	15 145	22.2	24	70	94	0.2	68 121
1 292	1 573	348	1 125	—	4 026	15 955	29.8	—	304	304	0.6	53 544
556	1 184	285	3 523	1 467	2 446	14 856	22.5	107	152	259	0.4	66 082
436	929	266	3 905	1 974	2 037	14 300	21.1	211	183	394	0.6	67 675
729	118	253	408	191	2 775	5 862	8.6	103	126	229	0.4	67 895
2 388	189	478	702	179	935	7 103	11.5	45	85	130	0.2	61 835
3 624	971	713	392	8	407	9 050	15.4	92	22	114	0.2	58 606
2 312	314	480	595	151	1 167	7 225	11.6	64	80	144	0.2	62 339
1 837	247	411	545	165	1 640	6 806	10.6	74	95	169	0.3	63 991
272	71	606	863	295	1 346	3 594	4.9	629	586	1 215	1.6	73 551
405	99	967	1 724	115	310	4 198	6.6	287	282	569	0.9	63 944
1 844	—	766	4 725	563	37	10 363	18.7	5	—	5	(0.01)	55 399
517	79	825	1 765	224	625	4 669	7.0	370	352	722	1.1	66 206
362	74	685	1 190	270	1 086	3 986	5.6	535	502	1 037	1.5	70 904
1 926	1 783	677	1 608	3 698	1 627	20 786	26.3	337	352	689	0.9	78 929
1 151	1 111	540	1 751	3 699	1 520	15 920	20.1	438	323	761	1.0	78 965

Taul. 13. Maatalouden
Production cost of agriculture except

Alue ja suuruusluokka		Työkustannus				Ostotarvikkeet					
		Palkat ¹⁾	Vilj. perheen työ ²⁾		Yhteensä		Rehut ³⁾	Lannoitteet ⁴⁾	Siemenet ⁵⁾	Yhteensä	
			Johtotyö	Muu työ	mk	%				mk	%
Etelä-Suomi	I	4 694	2 647	55 674	63 015	54.6	13 893	8 569	1 438	23 900	20.7
	II	6 944	3 033	32 800	42 777	50.6	8 446	8 011	1 207	17 664	20.9
	III	15 323	3 581	12 589	31 493	44.6	6 048	8 816	1 466	16 330	23.1
	IV	24 083	4 015	3 773	31 871	43.5	8 006	9 558	1 335	18 899	25.8
	Keskimäärin	13 804	3 430	20 529	37 763	47.6	7 906	8 712	1 352	17 970	22.6
Punnittu keskiarvo		9 623	3 127	32 515	45 265	50.6	9 485	8 480	1 336	19 301	21.6
Sisä-Suomi	I	4 170	1 936	52 861	58 967	57.6	11 079	6 830	1 280	19 189	18.7
	II	9 028	2 235	34 141	45 404	53.4	8 613	6 942	981	16 536	19.5
	III	20 144	2 479	13 326	35 949	47.8	9 627	5 932	980	16 539	22.0
	IV	9 793	2 214	34 598	46 605	53.6	9 253	6 764	1 039	17 056	19.7
	Keskimäärin	9 793	2 214	34 598	46 605	53.6	9 253	6 764	1 039	17 056	19.7
Punnittu keskiarvo		6 903	2 075	43 804	52 782	55.8	10 137	6 803	1 158	18 103	19.1
Etelä-Pohjanmaa	I	1 763	2 646	47 964	52 373	58.3	9 850	7 221	708	17 779	19.8
	II	3 079	3 061	30 565	36 705	51.2	8 164	7 562	720	16 446	23.0
	III	2 991	3 105	19 297	25 393	48.3	4 844	6 733	357	11 934	22.7
	IV	2 839	2 997	31 646	37 482	52.4	7 893	7 364	657	15 914	22.2
	Keskimäärin	2 839	2 997	31 646	37 482	52.4	7 893	7 364	657	15 914	22.2
Punnittu keskiarvo		2 583	2 911	35 974	41 468	54.1	8 481	7 359	632	16 522	21.5
Pohjois-Pohjanmaa	I	2 136	1 857	45 748	49 741	56.3	10 070	6 155	753	16 978	19.2
	II	3 751	1 903	32 796	38 450	54.3	8 349	7 413	572	16 334	23.1
	III	4 826	2 122	24 303	31 251	55.6	5 949	4 797	296	11 042	19.6
	IV	3 654	1 934	33 594	39 182	54.9	8 231	6 730	555	15 516	21.7
	Keskimäärin	3 654	1 934	33 594	39 182	54.9	8 231	6 730	555	15 516	21.7
Punnittu keskiarvo		3 200	1 908	37 226	42 334	55.4	8 795	6 596	616	16 007	20.9
Koillis-Suomi	I	3 177	1 464	53 609	58 250	54.5	16 802	7 848	1 148	25 798	24.1
	II	3 954	1 446	36 072	41 472	54.1	9 577	6 629	855	17 061	22.3
	III	11 394	1 602	22 294	35 290	55.4	6 359	7 102	688	14 149	22.2
	IV	4 506	1 469	40 401	46 376	54.4	11 628	7 086	934	19 648	23.0
	Keskimäärin	4 506	1 469	40 401	46 376	54.4	11 628	7 086	934	19 648	23.0
Punnittu keskiarvo		3 661	1 466	48 849	53 976	54.4	14 939	7 574	1 071	23 584	23.8
Koko maa	Keskimäärin	10 888	2 889	26 686	40 463	50.2	8 527	7 955	1 160	17 642	21.9
	Punnittu keskiarvo	6 851	2 594	37 549	46 994	53.2	9 847	7 650	1 108	18 605	21.0

¹⁾ Wages paid. ²⁾ Imputed wage of operator and family. ³⁾ Fodder. ⁴⁾ Fertilizers. ⁵⁾ Seeds. Depreciation and

liikekustannus mk/hä
interest claim for total capital

Poistot ja kunnossapito						Muu kustannus ^{a)}										Liike- kus- tannus yh- teensä ^{a)}
Koti- eläimet ^{a)}	Kalusto ^{a)}		Raken- nukset ^{a)}	Yhteensä		Vakuu- tukset	Poltto- puut	Trak- torin, leikk. pui- murin ja auton poltto- nestet	Sähkö- maksut yms.	Trak- torin, leikk. pui- murin ja auton vuokrat	Muut	Yhteensä				
	Trakt. ja leikk. puim.	Muu kalusto		mk	%							mk	%			
2 357	1 995	4 874	8 233	17 459	15.1	863	1 251	1 424	1 952	1 320	4 216	11 026	9.6	115 400		
1 962	2 798	4 309	5 893	14 962	17.7	653	857	1 548	1 660	893	3 560	9 171	10.8	84 574		
1 455	3 143	4 312	4 724	13 634	19.3	600	783	1 645	1 632	619	3 955	9 234	13.0	70 691		
1 440	2 885	4 523	4 486	13 334	18.2	513	825	1 667	1 802	490	3 851	9 148	12.5	73 252		
1 686	2 879	4 407	5 330	14 302	18.0	618	855	1 601	1 707	733	3 831	9 345	11.8	79 380		
1 924	2 645	4 492	6 193	15 254	17.0	689	952	1 543	1 752	922	3 853	9 711	10.8	89 531		
2 053	1 086	4 127	7 647	14 913	14.6	708	1 436	693	2 094	1 091	3 294	9 316	9.1	102 385		
1 824	2 448	4 622	5 717	14 611	17.2	646	1 033	1 447	1 964	725	2 638	8 453	9.9	85 004		
1 814	2 971	4 772	4 694	14 251	19.0	677	797	1 683	2 137	857	2 307	8 458	11.2	75 197		
1 867	2 261	4 549	5 938	14 615	16.8	663	1 076	1 337	2 016	817	2 714	8 623	9.9	86 899		
1 958	1 679	4 340	6 788	14 765	15.6	685	1 255	1 018	2 052	950	3 003	8 963	9.5	94 613		
1 577	1 239	2 796	6 429	12 041	13.4	623	1 118	939	1 420	1 033	2 535	7 668	8.5	89 861		
1 365	2 269	3 102	4 676	11 412	15.9	527	682	1 212	1 093	828	2 753	7 095	9.9	71 658		
1 077	1 982	2 425	3 218	8 702	16.5	434	430	1 422	861	1 242	2 208	6 597	12.5	52 626		
1 353	2 044	2 936	4 731	11 064	15.5	527	715	1 200	1 110	933	2 623	7 108	9.9	71 568		
1 417	1 860	2 926	5 191	11 394	14.9	554	820	1 130	1 193	942	2 622	7 261	9.5	76 645		
2 013	1 579	3 284	6 765	13 641	15.5	681	1 189	842	1 656	1 380	2 181	7 929	9.0	88 289		
1 450	1 706	2 671	4 108	9 935	14.0	443	740	1 105	1 097	964	1 770	6 119	8.6	70 838		
1 096	2 213	2 389	2 728	8 426	15.0	489	658	1 120	1 097	1 010	1 136	5 510	9.8	56 229		
1 487	1 774	2 729	4 836	10 326	14.5	492	805	1 061	1 196	1 046	1 732	6 332	8.9	71 356		
1 644	1 710	2 894	5 058	11 306	14.8	547	918	997	1 329	1 142	1 870	6 803	8.9	76 450		
1 971	1 487	3 780	7 413	14 601	13.7	940	1 286	739	1 936	1 045	2 320	8 266	7.7	106 915		
1 452	2 012	3 444	4 609	11 517	15.0	649	763	1 229	1 631	533	1 767	6 572	8.6	76 622		
1 101	2 302	3 064	2 574	9 041	14.2	799	550	1 527	1 278	157	894	5 205	8.2	63 685		
1 587	1 853	3 514	5 319	12 273	14.4	762	913	1 098	1 694	663	1 856	6 986	8.2	85 283		
1 832	1 587	3 684	6 659	13 762	13.9	876	1 152	869	1 849	907	2 152	7 805	7.9	99 127		
1 685	2 543	4 175	5 366	13 769	17.1	627	896	1 445	1 706	776	3 227	8 677	10.8	80 551		
1 824	2 119	4 014	6 127	14 084	15.9	669	1 021	1 248	1 713	951	3 147	8 749	9.9	88 432		

maintenance of ¹⁾ livestock, ⁷⁾ implements and ⁸⁾ buildings. ⁹⁾ Other costs. ¹⁰⁾ Total.

Taul. 14. Maatalouden varsinaiset rahamenot mk/ha
General cash expences of agriculture

Alue ja suuruusluokka	Palkat	Rehut	Lannoitteet	Siemenet	Rakennusten kunnossapito	Koneiden ja kaluston kunnossapito	Eläimet	Vakuutukset	Traktorin, leikk.puim. ja aut. polttonest.	Sähkölaitteet yms.	Traktorin, leikk.puimurin ja auton vuokr.	Muut menot	Yhteensä
Etelä-Suomi I	4 138	13 770	8 657	1 407	1 827	2 246	2 144	901	1 818	1 952	1 321	3 074	43 255
II	5 762	8 376	8 045	1 200	1 453	2 460	1 856	685	1 897	1 660	893	2 434	36 721
III	13 663	5 886	8 685	1 443	1 496	2 530	1 420	622	1 853	1 632	619	2 647	42 496
IV	24 728	7 908	9 186	1 378	1 436	3 032	1 392	529	1 916	1 802	490	2 540	56 337
Keskimäärin	12 915	7 791	8 596	1 349	1 496	2 598	1 611	644	1 878	1 707	73	42 59	243 91
Punnittu keskiarvo	8 704	9 379	8 457	1 324	1 566	2 468	1 807	719	1 868	1 752	922	2 669	41 635
Sisä-Suomi I	4 294	10 798	7 039	1 275	1 565	2 364	1 831	729	991	2 095	1 092	2 493	36 566
II	7 500	8 449	7 180	963	1 406	3 152	1 727	683	2 012	1 964	725	1 935	37 696
III	17 049	9 587	6 094	982	1 165	2 947	1 791	687	1 936	2 137	857	1 560	46 792
Keskimäärin	8 347	9 086	6 985	1 027	1 400	2 967	1 756	692	1 800	2 017	818	1 985	38 880
Punnittu keskiarvo	6 245	9 912	7 024	1 149	1 484	2 673	1 793	710	1 404	2 053	951	2 239	37 637
Etelä-Pohjanmaa I	2 868	9 862	7 257	708	1 085	1 727	1 345	639	1 139	1 420	1 033	2 084	31 167
II	2 670	8 069	7 602	719	882	1 996	1 256	539	1 450	1 093	829	2 266	29 371
III	2 623	4 354	6 453	357	409	1 408	1 076	448	1 836	861	1 242	1 727	22 794
Keskimäärin	2 696	7 750	7 349	656	837	1 851	1 241	541	1 461	1 110	933	2 145	28 570
Punnittu keskiarvo	2 739	8 390	7 367	681	913	1 842	1 272	568	1 370	1 193	943	2 149	29 427
Pohjois-Pohjanmaa I	2 259	9 884	7 040	753	1 366	3 000	1 491	733	1 857	1 666	1 380	2 030	33 459
II	2 927	8 311	7 664	568	972	1 939	1 408	460	1 399	1 097	964	1 478	29 187
III	4 101	5 956	5 324	305	583	1 572	1 082	521	1 533	1 097	1 011	975	24 060
Keskimäärin	3 015	8 175	7 142	555	973	2 062	1 366	519	1 503	1 198	1 046	1 487	29 041
Punnittu keskiarvo	2 781	8 700	7 142	615	1 092	2 339	1 406	580	1 605	1 334	1 142	1 651	30 387
Koillis-Suomi I	3 306	16 583	8 089	1 182	1 578	2 708	1 856	997	1 261	1 956	1 045	1 874	42 435
II	3 730	9 403	6 440	833	1 112	2 388	1 377	684	1 886	1 631	533	1 101	31 118
III	8 530	6 253	6 905	688	415	2 019	814	828	1 869	1 278	157	604	30 360
Keskimäärin	4 112	11 446	7 039	933	1 191	2 455	1 475	804	1 676	1 701	663	1 303	34 798
Punnittu keskiarvo	3 600	14 734	7 712	1 092	1 438	2 616	1 719	928	1 410	1 864	907	1 669	39 689
Koko maa Keskimäärin	9 980	8 397	7 955	1 155	1 379	2 590	1 593	654	1 796	1 707	777	2 261	40 244
Punnittu keskiarvo	6 269	9 706	7 756	1 102	1 395	2 425	1 680	697	1 617	1 715	951	2 316	37 629

Taul. 15. Viljelijäperheen ja aikapalkkaisen palkkaväen työtä t/tila
Working hours per farm

Alue ja suuruusluokka		Työtunteja						Työtunneista					
		Yhteensä ¹⁾			Niistä palkkaväen			metsätöitä			uudistustöitä		
								Miehet	Naiset	Lapset	Miehet	Naiset	Lapset
		Miehet	Naiset	Lapset	Miehet	Naiset	Lapset	Miehet	Naiset	Lapset	Miehet	Naiset	Lapset
Etelä-Suomi	I	2 600	3 067	339	128	118	6	321	3	18	123	—	9
	II	3 655	3 546	330	455	429	52	440	4	17	137	1	9
	III	5 314	5 027	323	2 410	2 212	99	633	5	23	259	1	6
	IV	9 248	7 972	209	7 643	6 142	122	1 235	18	12	336	3	1
	Keskimäärin	4 224	4 123	322	1 396	1 218	58	519	6	18	178	—	8
Sisä-Suomi	I	2 625	3 138	385	191	138	40	439	4	34	162	1	4
	II	3 926	3 856	438	748	492	95	535	3	32	142	—	7
	III	6 064	5 999	150	3 402	3 049	77	674	2	2	271	—	3
	Keskimäärin	3 609	3 743	400	725	533	74	510	3	31	157	1	6
Etelä-Pohjanmaa	I	2 542	2 890	195	153	35	5	293	1	7	223	1	8
	II	3 568	3 314	250	220	232	6	488	1	6	154	1	1
	III	4 510	3 886	643	317	718	—	718	—	37	165	4	2
	Keskimäärin	3 323	3 228	264	207	210	5	445	1	9	177	1	3
Pohjois-Pohjanmaa ...	I	2 181	2 862	268	84	30	48	266	3	61	195	—	33
	II	3 462	3 606	647	202	382	109	444	2	47	116	—	13
	III	4 594	5 054	1 711	781	628	296	410	55	120	198	10	48
	Keskimäärin	3 122	3 472	606	209	283	104	381	6	57	149	1	23
Koillis-Suomi	I	2 786	3 041	252	112	128	9	513	6	15	275	2	11
	II	3 328	3 521	643	318	153	19	519	1	75	220	1	15
	III	5 953	5 409	853	1 754	1 251	49	386	—	7	335	6	32
	Keskimäärin	3 151	3 348	453	267	181	15	511	4	42	252	1	14
Koko maa	Keskimäärin	3 770	3 806	377	893	754	56	500	4	27	180	2	8

¹⁾ Lukuihin eivät sisälly viljelijäperheen tekemät sivuansio- ja yksityistalouden työt.

Taul. 16. Maatalouden juoksevat työt
Agricultural work per hectare

Alue ja suuruusluokka	Viljelijäperheen työ t/ha			Palkkaväen työ t/ha			Yhteensä muunn. t hehtaaria kohden	Urakka- palkat mk/ha
	Miehet	Naiset	Lapset	Miehet	Naiset	Lapset		
Etelä-Suomi I	267	223	33	13	12	1	485	1 845
II	171	111	14	23	23	3	309	1 152
III	70	34	5	54	52	2	197	1 768
IV	21	9	1	95	73	1	183	1 795
Keskimäärin	107	68	9	50	44	2	253	1 587
Punnittu keskiarvo	164	118	17	33	30	2	325	1 534
Sisä-Suomi I	248	236	35	18	10	2	481	975
II	176	131	18	41	27	5	354	980
III	69	49	2	89	72	2	258	1 158
Keskimäärin	173	139	19	44	31	4	364	1 006
Punnittu keskiarvo	211	188	27	30	20	3	423	989
Etelä-Pohjanmaa I	237	202	21	5	4	1	418	630
II	165	106	11	10	10	—	274	624
III	106	57	18	9	14	—	181	642
Keskimäärin	168	114	14	9	10	—	283	628
Punnittu keskiarvo	187	137	16	8	8	—	319	628
Pohjois-Pohjanmaa ... I	220	208	20	7	2	3	407	714
II	172	116	28	9	20	6	307	274
III	111	87	40	18	17	8	235	417
Keskimäärin	170	127	29	11	16	6	312	377
Punnittu keskiarvo	185	151	26	9	12	5	341	473
Koillis-Suomi I	268	230	25	10	7	1	481	902
II	176	150	32	18	8	1	336	865
III	115	75	20	48	38	2	264	1 436
Keskimäärin	200	169	28	19	11	1	377	939
Punnittu keskiarvo	243	208	26	13	9	1	444	916
Koko maa								
Keskimäärin	137	98	14	41	35	2	293	1 277
Punnittu keskiarvo	187	148	21	25	21	2	359	1 118

Taul. 17. Hevostyö
Working hours of horses

Alue ja suuruusluokka	Maatalouden juoksevat työt		Undistus- työt t/tila	Metsä- työt t/tila	Sivu- ansio- ym. työt t/tila	Hevostyötä t/tila		Tunteja työ- hevosta kohden vuodessa
	t/ha	t/tila				Yhteensä	Siitä vuok- rattua	
Etelä-Suomi I	53	409	6	91	92	598	7	734
II	32	501	8	127	33	669	11	655
III	19	683	8	209	42	942	1	687
IV	18	1 162	21	375	82	1 640	1	851
Keskimäärin	26	573	9	157	53	792	7	705
Punnittu keskiarvo	34							
Sisä-Suomi I	64	486	16	120	115	737	14	882
II	41	617	8	158	61	844	6	824
III	27	875	7	293	3	1 178	8	823
Keskimäärin	44	588	11	153	76	828	9	841
Punnittu keskiarvo	54							
Etelä-Pohjanmaa I	52	431	1	90	81	603	21	774
II	29	487	6	160	24	677	9	623
III	18	576	11	190	4	781	2	606
Keskimäärin	31	477	5	140	40	662	12	657
Punnittu keskiarvo	37							
Pohjois-Pohjanmaa I	38	287	23	90	24	424	21	687
II	31	487	6	125	30	648	6	744
III	16	494	—	127	42	663	8	573
Keskimäärin	29	420	11	114	29	574	11	710
Punnittu keskiarvo	32							
Koillis-Suomi I	49	350	13	126	78	567	12	746
II	31	418	6	165	68	657	6	764
III	23	743	4	102	16	865	—	763
Keskimäärin	36	396	10	143	70	619	9	755
Punnittu keskiarvo	44							
Koko maa								
Keskimäärin	31	536	9	150	59	754	8	744
Punnittu keskiarvo	40							

Taul. 18. Traktorityö
Working hours of tractors

Alue ja suuruusluokka	Maatalouden juoksevat työt		Uudistus- työt t/tila	Metsä- työt t/tila	Sivu- ansio- ym. työt t/tila	Traktorityötä t/tila		Tunteja traktoria kohden vuodessa
	t/ha	t/tila				Yhteensä	Siitä vuok- rattua	
Etelä-Suomi I	18	136	3	7	26	172	21	342
	19	296	10	14	46	366	16	442
	19	690	22	36	28	776	6	566
	18	1 170	46	71	29	1 316	23	706
	19	418	14	22	35	489	16	517
	19							
Sisä-Suomi I	11	80	3	6	28	117	20	363
	18	274	7	17	83	381	17	547
	20	645	15	13	22	695	15	576
	17	231	6	13	59	309	18	523
	14							
	14							
Etelä-Pohjanmaa I	11	91	3	8	9	111	22	366
	16	271	6	11	29	317	21	515
	17	530	12	38	49	629	7	488
	15	236	6	12	24	278	20	488
	14							
	14							
Pohjois-Pohjanmaa I	14	102	11	12	74	199	31	510
	14	230	2	15	55	302	23	427
	19	596	68	22	90	776	7	548
	15	216	11	14	65	306	24	467
	15							
	15							
Koillis-Suomi I	11	82	5	22	34	143	20	429
	16	219	8	23	102	352	15	554
	21	684	58	72	68	882	—	690
	15	167	9	24	66	266	17	531
	13							
	13							
Koko maa.								
	18	306	10	19	47	382	17	515
	16							

Taul. 19. Maatalouden liikutulokset
Economic results of agriculture

Alue ja suuruusluokat	Kokonais- tuotto mk/ha ¹⁾	Liike- kustannus mk/ha ²⁾	Verotettava puhdas tuotto mk/ha ³⁾	Maatalous ylijäämä mk/ha ⁴⁾	Kannattavuus- kerroin ⁵⁾	Verotettava puhdas tuotto ⁶⁾
Etelä-Suomi I	133 398	115 400	17 998	76 319	0.95	13 744
II	105 827	84 574	21 253	57 086	1.08	19 427
III	93 225	70 691	22 534	38 704	1.26	22 203
IV	95 957	73 252	22 705	30 493	1.38	22 725
Keskimäärin	101 171	79 380	21 791	45 750	1.15	20 743
Punnittu keskiarvo	110 249	89 531	20 718	56 360	1.06	18 674
Sisä-Suomi I	106 090	102 385	3 705	58 502	0.78	-2 377
II	93 304	85 004	8 300	44 676	0.84	4 886
III	90 945	75 197	15 748	31 553	1.00	14 886
Keskimäärin	95 449	86 899	8 550	45 362	0.84	5 007
Punnittu keskiarvo	100 698	94 613	6 085	51 964	0.81	1 266
Etelä-Pohjanmaa I	99 256	89 861	9 395	60 005	0.91	4 268
II	86 311	71 658	14 653	48 279	1.01	11 993
III	(66 132)	(52 626)	(13 506)	(35 908)	(1.04)	(11 893)
Keskimäärin	85 127	71 568	13 559	48 202	0.99	10 653
Punnittu keskiarvo	89 242	76 645	12 597	51 482	0.97	9 119
Pohjois-Pohjanmaa I	96 797	88 289	8 508	56 113	0.88	2 893
II	78 160	70 838	7 322	42 021	0.92	3 877
III	(72 455)	(56 229)	(16 226)	(42 651)	(1.16)	(14 547)
Keskimäärin	80 455	71 356	9 099	44 627	0.95	5 581
Punnittu keskiarvo	85 266	76 450	8 816	47 950	0.92	4 667
Koillis-Suomi I	108 077	106 915	1 162	56 235	0.75	-5 449
II	86 105	76 622	9 483	47 001	0.90	5 100
III	(71 384)	(63 685)	(7 699)	(31 595)	(0.90)	(5 931)
Keskimäärin	91 805	85 283	6 522	48 392	0.84	1 684
Punnittu keskiarvo	102 215	99 127	3 088	53 403	0.78	-2 884
Koko maa						
Keskimäärin	96 949	80 551	16 398	45 973	1.01	14 234
Punnittu keskiarvo	101 825	88 432	13 393	53 536	0.94	9 946

^{*)} Tuloksia laskettaessa veroja ei ole luettu kustannuksiin.

^{**)} Viljelijäperheen palkkavaatimus laskettu sosiaalisen tutkimustoimiston julkaisemien keskitunti-palkkojen mukaan.

¹⁾ Total return. ²⁾ Production cost except interest claim for total capital. ³⁾ Taxable net return. ⁴⁾ Net return to total capital plus imputed wage of operator and family. ⁵⁾ Coefficient of profitability.

Taul. 20. Hevostyökustannus eräillä tiloilla tilivuonna 1960/61

The costs of horses on some book-keeping farms in the financial year 1960/61

	Keski- määrin	Työntuotantoryhmät					Tilat, joilla tun- tikustannus on	
		1	2	3	4	5	alin	korkein
<i>Tilojen lukumäärä</i>	66	11	13	18	13	11	1	1
Muunn. ha tilaa kohden	20.65	18.75	18.12	18.98	17.51	31.95	11.09	23.01
Työhevostia keskim. tilaa kohden	1.33	1.27	1.15	1.38	1.17	1.73	1.00	1.00
» 100 muunn. ha:aa kohden	6.46	6.79	6.37	7.26	6.66	5.42	9.02	4.35
» % muunn. hevosten määrästä ..	95.6	95.6	96.8	92.8	94.2	100.0	100.0	60.6
<i>Tuotto:</i>								
Eläinpääoman lisäys ja myynti	2 256	250	2 033	3 710	4 080	561	—	10 000
Muut tulot	7	—	—	—	—	31	—	—
Lannan arvo	2 634	2 616	2 583	2 729	2 713	2 500	2 500	4 125
Tuotto yhteensä	4 897	2 866	4 616	6 439	6 793	3 092	2 500	14 125
<i>Kustannus:</i>								
Eläinpääoman vähennys ja osto	—	—	—	—	—	—	—	—
Kengitys-, lääkintä- ym. menot	2 517	1 350	2 586	2 630	2 408	3 260	1 410	900
Työkustannus	21 268	20 034	20 668	19 841	24 657	21 806	16 800	26 400
Kalustokustannus	7 958	4 337	6 823	6 226	6 832	14 669	14 500	5 430
Rakennuskustannus	9 462	9 842	9 233	7 746	11 313	10 124	14 500	12 139
Kuivikkeet	573	530	530	587	605	592	500	825
Eläinpääoman korko	2 349	2 340	2 022	2 654	2 194	2 340	1 500	2 650
Peruskustannus	44 127	38 433	41 862	39 684	48 009	52 791	49 210	48 344
Rehukustannus	50 182	46 340	46 014	52 537	51 629	52 070	38 724	69 444
väkirehut	11 034	4 167	6 465	13 310	13 078	15 089	12 400	—
muut rehut	39 148	42 173	39 549	39 227	38 551	36 981	26 324	69 444
Kustannus yhteensä	94 309	84 773	87 876	92 221	99 638	104 861	87 934	117 788
Tuotto »	4 897	2 866	4 616	6 439	6 793	3 092	2 500	14 125
Hevostyökustannus	89 412	81 907	83 260	85 782	92 845	101 769	85 434	103 663
Peruskustannuksen osuus kaikista kustan- nuksista %	46.8	45.3	47.6	43.0	48.2	50.3	56.0	41.0
Työtunteja työhevosta kohden	758	348	479	694	899	1 251	1 172	323
<i>Hevostyötunnin kustannus</i>	<i>117.91</i>	<i>235.46</i>	<i>173.82</i>	<i>123.58</i>	<i>103.22</i>	<i>81.33</i>	<i>72.90</i>	<i>320.94</i>
Peruskustannus hevostyötuntia kohden mk	58.19	110.49	87.39	57.17	53.37	42.19	41.99	149.67
» muunn. hevosta » »	42 204	36 728	40 511	36 819	45 236	52 791	49 210	29 299
Rehun kulutus » » » ry	2 348	2 321	2 210	2 373	2 364	2 430	1 896	2 295
» » hevostyötuntia » »	3.24	6.98	4.77	3.68	2.79	1.94	1.62	7.11
Koko rehun keskihinta mk/ry	20.44	19.08	20.15	20.54	20.58	21.42	20.42	18.33
Rehukustannus muunn. hevosta kohden mk	47 995	44 284	44 530	48 743	48 647	52 070	38 724	42 087
» ruokintapäivää » »	131.49	121.33	121.99	133.55	133.27	142.65	106.09	115.36
» hevostyötuntia » »	66.17	133.22	96.06	75.68	57.40	41.61	33.04	215.—
Maatal. juoks. hevostyötä t/muunn. ha	34.8	12.6	22.8	32.4	47.8	49.8	80.6	12.9
» » hevostyön kustannus mk/ha .	4 013	3 091	3 922	3 986	4 927	4 050	5 876	4 143
Muiden hevostöiden kustannus mk/ha	1 762	2 468	1 379	2 241	1 260	1 463	1 828	362
Hoitotyötä muunn. hevosta kohden mt	159.9	148.4	162.1	150.4	181.1	162.3	140.0	133.3
Hevostyötunteja ruokintapäivää kohden	1.99	0.91	1.27	1.76	2.32	3.43	3.21	0.54
<i>Tietoja laskelmatilojen traktoreista:</i>								
Traktoritilojen lukumäärä	44	8	11	11	8	6	—	1
Traktoreita tilaa kohden	1.10	1.13	1.08	0.91	1.17	1.36	—	1.00
Muunnettuja hehtaareja traktoria kohden ..	28.21	22.92	19.91	34.27	24.40	43.02	—	23.01
Traktoriyötä yht. tuntia traktoria kohden	491.2	560.6	225.0	652.9	398.5	708.8	—	629.0
Maataloudenjuoksevaa traktoriyötä t/ha ..	15.1	19.4	10.4	16.4	14.9	14.7	—	27.0
» » » t/tr ..	426.7	444.7	207.4	561.2	364.0	631.8	—	621.0

Taul. 21. Markkinattomien rehujen jalostusarvoa koskeva laskelma
The productivity value of marketless feedingstuffs

	Tilivuosi 1960/61 (115 tilaa)		Tilivuosi 1959/60 (118 tilaa)	
Muunnettuja hehtaareja tilaa kohden	18.12		18.01	
Lypsylehmiä tilaa kohden	7.26		7.15	
Nautakarjaa » » ny	8.97		8.96	
» 100 muunn. ha:ta kohden ny	49.50		49.74	
Lehmäluvun suhde nautayksikkömäärään	0.809		0.798	
Maitoa lehmää kohden kg	3 648		3 585	
» nautayksikköä kohden kg	2 953		2 861	
» koko karjalle annettua 100 ry:ä kohden kg	98.7		101.8	
» muunnettua hehtaaria kohden kg	1 462		1 423	
Maitokilon bruttohinta mk	34.12		33.16	
Maitotal. tuotteiden myynti % niiden koko luovutuksesta	89.6		88.8	
Markkinakelpoisen rehun hinta mk/ry	35.71		38.30	
» » » mk/ny	31 983		32 623	
Kivennäisaineiden kustannus mk/ny	1 235		837	
<i>Tuotto:</i>				
Nautakarjaomaisuuden lisäys ja myynti (nettoluku)	15 537	12.6	11 953	10.6
Maidontuotto: myynti	90 276	73.2	84 261	74.4
luontoisluovutus	10 476	8.5	10 602	9.4
Lannan arvo	5 983	4.8	5 622	5.0
Muu tuotto	1 123	0.9	749	0.6
Tuotto yhteensä	123 395	100.0	113 187	100.0
<i>Kustannus:</i>				
Nautakarjaomaisuuden vähennys ja osto	—	—	—	—
Rahamenot	3 129	2.5	2 903	2.6
Työkustannus	26 383	21.4	25 374	22.4
Kalustokustannus	1 334	1.1	1 293	1.1
Rakennuskustannus	5 429	4.4	5 172	4.6
Polttopuut, valo ja voima	1 211	1.0	1 207	1.1
Kuivikkeet	657	0.5	653	0.6
Osuus yleiskustannuksista	3 620	2.9	3 114	2.7
Eläinpääoman korko	2 402	2.0	2 218	2.0
Peruskustannus	44 165	35.8	41 934	37.1
Ostorehut, kivennäisaineet ja vitamiinivalmisteet	8 417	6.8	9 377	8.3
Kotoiset väkirehut ja maitotaloustuotteet	24 801	20.1	24 083	21.2
Markkinattomien rehujen jalostusarvo	46 012	37.3	37 793	33.4
Kustannus yhteensä	123 395	100.0	113 187	100.0
<i>Ruokinta muunnettua eläintä kohden:</i>				
öljyväkirehuja	58	1.9	77	2.7
muuta ostoväkirehuja	78	2.6	133	4.8
kotoisia väkirehuja	616	20.6	530	18.9
heiniä	937	31.3	873	31.1
olkia	59	2.0	102	3.6
väkeviä tuorerahuja	165	5.5	77	2.7
täytettäviä »	211	7.1	186	6.6
maitoa ja kuorittua maitoa	75	2.5	67	2.4
laidunta	792	26.5	766	27.2
Yhteensä	2 991	100.0	2 811	100.0
Markkinakelpoista rehua	895.	29.9	852	30.3
Markkinattomia rehuja	2 096	70.1	1 959	69.7
<i>Markkinattomien rehujen jalostusarvo mk/ry</i>	<i>21: 95</i>		<i>19: 29</i>	
Tuotto muunnettua hehtaaria kohden mk	61 082		56 299	
» rehüyksikköä » »	41: 25		40: 27	
Peruskustannus lypsylehmää » »	54 567		52 545	
» maitokiloa » »	14: 96		14: 66	
Nautakarja- ja maitotalouden ihmistyötä mt/ny	200.1		197.4	

Taul. 22. Nautakarjatalouden tuloksien vaihtelu tuotosluokittain tilivuonna 1960/61

	Tuotosluokka				
	1. 2 439— 2 900 kg	2. 2 901— 3 300 kg	3. 3 301— 3 700 kg	4. 3 701— 4 100 kg	5. 4 101— 5 020 kg
<i>Tilojen lukumäärä</i>	15	23	29	25	23
Tiloista on Etelä-Suomen alueelta	6	11	17	16	20
Muunnettuja hehtaareja tilaa kohden	13.14	18.41	19.56	14.81	22.85
Lypsylehmiä keskimäärin » »	6.18	7.33	7.82	5.68	8.90
Nautakarjaa » » » ny	7.72	9.33	9.45	6.90	11.08
» » » ny/100 ha	58.74	50.67	48.30	46.57	48.46
Lehmäluvun suhde nautayksikkömäärään ..	0.801	0.786	0.827	0.824	0.804
<i>Ruokinta ry/ny:</i>					
väkirehua	524	537	723	877	985
korsirehua	883	1 034	977	1 091	973
tuorerehua ja maitotaloustuotteita	387	308	422	443	636
laidunta	704	746	754	838	879
Yhteensä	2 498	2 625	2 876	3 249	3 473
<i>Rehuyksiköistä:</i>					
markkinakelpoista rehua	653	638	835	999	1 218
markkinattomia rehuja	1 845	1 987	2 041	2 250	2 255
Laitumen osuus rehuyksiköistä %	28.2	28.4	26.2	25.8	25.3
Markkinakelpoisen rehun hinta mk/ry	36: 14	36: 96	36: 17	36: 07	34: 52
<i>Maitotuotos kg:</i>					
lehmää kohden	2 722	3 094	3 463	3 858	4 583
nautayksikköä kohden	2 179	2 431	2 865	3 179	3 685
koko karjalle annettua 100 ry:ä kohden ..	87.2	92.6	99.6	97.8	106.1
muunnettua hehtaaria kohden	1 280	1 232	1 384	1 480	1 786
Maitokilon bruttohinta mk	33: 75	33: 89	34: 25	35: 02	33: 72
<i>Tuotto:</i>					
nautayksikköä kohden mk	95 196	102 399	118 717	135 197	150 938
muunn. hehtaaria » »	55 920	51 885	57 339	62 955	73 146
rehuyksikköä » »	38: 11	39: 01	41: 27	41: 61	43: 45
<i>Peruskustannus:</i>					
nautayksikköä kohden mk	40 923	39 181	42 991	48 379	48 250
lehmää » »	51 112	49 853	51 963	58 720	60 016
maitokiloa » »	18: 78	16: 11	15: 01	15: 22	13: 09
koko kustannuksista %	43.0	38.3	36.2	35.8	32.0
<i>Työkustannus:</i>					
nautayksikköä kohden mk	25 722	23 657	25 736	28 986	27 914
maitokiloa » »	11: 80	9: 73	8: 98	9: 12	7: 58
Nautakarja- ja maitotalouden ihmistyötä muunn. tuntia nautayksikköä kohden	209.6	187.6	198.9	218.3	195.5
<i>Markkinakelpoisen rehun kustannus mk/ny ..</i>	<i>23 590</i>	<i>23 584</i>	<i>30 195</i>	<i>36 021</i>	<i>42 059</i>
<i>Kivennäisainneiden ja vitam.valmisteiden kus-</i> <i>tannus mk/ny</i>	<i>888</i>	<i>872</i>	<i>1 131</i>	<i>1 184</i>	<i>1 843</i>
<i>Markkinattomien rehujen jalostusarvo:</i>					
nautayksikköä kohden mk	29 795	38 762	44 400	49 613	58 785
rehuyksikköä » »	16: 15	19: 51	21: 75	22: 04	26: 07
<i>Tiloja, joilla on lypsykone</i>	<i>8</i>	<i>14</i>	<i>17</i>	<i>15</i>	<i>14</i>
Lypsykoneiden nykyarvo tilaa kohden mk ..	53 638	48 786	61 900	44 013	57 050

Taul. 23. Puutavaran käyttö k-m³/tila*Use of wood*

Alue ja suuruusluokka	Maatalouteen			Ruoka- talouteen	Yksityis- talouteen	Eläkkeisiin	Yhteensä
	poltto- puita	muuta	yhteensä				
Etelä-Suomi	I	7.8	3.9	11.7	6.8	6.7	25.8
	II	11.3	5.8	17.1	7.8	9.0	35.0
	III	23.3	7.9	31.2	9.6	16.2	58.9
	IV	50.8	10.9	61.7	10.3	21.6	94.5
	Keskimäärin	16.3	6.2	22.5	8.2	11.1	43.0
Sisä-Suomi	I	9.4	3.8	13.2	7.6	7.9	28.9
	II	14.7	4.8	19.5	9.2	11.8	40.7
	III	29.1	4.2	33.3	11.0	21.0	66.2
	Keskimäärin	13.8	4.5	18.3	8.7	11.0	38.3
Etelä-Pohjanmaa	I	8.3	4.8	13.1	6.5	5.2	26.6
	II	10.4	4.2	14.6	7.6	7.8	30.8
	III	12.6	5.3	17.9	11.4	13.0	44.9
	Keskimäärin	9.9	4.5	14.4	7.6	7.4	30.6
Pohjois-Pohjanmaa ...	I	7.2	2.9	10.1	8.3	6.4	24.9
	II	10.8	7.0	17.8	8.6	9.2	35.6
	III	16.7	18.9	35.6	10.3	8.4	54.3
	Keskimäärin	10.1	6.6	16.7	8.6	8.2	(0.04) 33.5
Koillis-Suomi	I	9.2	3.9	13.1	8.1	7.5	28.8
	II	9.9	7.0	16.9	8.3	9.3	34.6
	III	19.0	17.4	36.4	10.5	10.6	57.5
	Keskimäärin	9.9	5.8	15.7	8.3	8.4	32.5
Koko maa							
	Keskimäärin	13.9	5.6	19.5	8.3	10.3	0.7 33.8

Taul. 24. Ruokailukustannus ja ruokailupäivien luku
Food costs and boarding days

Alue ja suuruusluokka	Ruokailukustannus ruokailupäivää kohden				Muunnettujen ruokailupäivien luku tilaa kohden vuodessa				
	maatilan tuotteet mk	raha- menot mk	työ- kustannus mk	yhteensä mk	viljelijä- perhe	palkka- väki	muut	yhteensä	
Etelä-Suomi	I	80: 28	119: 97	80: 32	280: 57	1 432	32	102	1 566
	II	84: 48	127: 33	84: 33	296: 14	1 437	115	125	1 677
	III	81: 32	139: 41	91: 45	312: 18	1 487	457	141	2 085
	IV	73: 10	166: 48	101: 27	340: 85	1 284	834	194	2 312
	Keskimäärin	81: 58	133: —	87: 12	301: 70	1 436	231	128	1 795
Sisä-Suomi	I	89: 77	116: 12	76: 95	282: 84	1 428	46	81	1 555
	II	92: 09	114: 60	74: 43	281: 12	1 611	162	118	1 891
	III	84: 99	124: —	80: 13	289: 12	1 372	709	173	2 254
	Keskimäärin	90: 81	115: 82	75: 66	282: 29	1 532	157	108	1 797
Etelä-Pohjanmaa	I	84: 72	107: 24	73: 70	265: 66	1 400	23	82	1 505
	II	92: 09	117: 08	80: 72	289: 89	1 536	65	57	1 658
	III	91: 10	134: 58	78: 77	304: 45	1 610	137	85	1 832
	Keskimäärin	89: 85	115: 83	78: 50	284: 18	1 499	58	67	1 624
Pohjois-Pohjanmaa ...	I	75: 17	109: 71	75: 53	260: 41	1 500	19	51	1 570
	II	81: 50	117: 72	75: 97	275: 19	1 629	85	49	1 763
	III	95: 62	128: 05	80: 97	304: 64	1 893	205	80	2 178
	Keskimäärin	81: 01	116: 33	76: 35	273: 69	1 607	73	52	1 732
Koillis-Suomi	I	86: 40	125: 51	72: 41	284: 32	1 572	35	76	1 683
	II	89: 66	113: 92	69: 53	273: 11	1 808	58	91	1 957
	III	102: 25	109: 13	62: 06	273: 44	2 304	405	137	2 846
	Keskimäärin	88: 88	118: 98	70: 43	278: 29	1 707	59	85	1 851
Koko maa									
	Keskimäärin	85: 65	124: 04	80: 35	290: 04	1 515	165	107	1 787

Taul. 25. Tärkeimpien tilalla tuotettujen maataloustuotteiden käyttö vuosi-
ruokailijaa kohden kiloa

Farm products consumed per grown up boarder annually

Alue ja suuruusluokka	Maito	Sianliha	Muu liha	Kanan- munat	Vehnä	Ruis	Ohra	Peruna
Etelä-Suomi	I	396.5	8.0	1.6	7.6	81.6	22.1	181.1
	II	412.7	9.1	2.6	9.2	89.9	26.6	178.8
	III	385.4	8.4	4.0	9.0	81.4	19.5	170.8
	IV	337.8	7.1	5.0	9.3	61.8	15.8	155.3
	Keskimäärin	394.3	8.5	3.0	8.9	83.0	22.6	174.7
Sisä-Suomi	I	466.8	9.6	5.5	6.1	45.0	51.0	194.2
	II	451.3	10.3	6.9	7.1	56.7	60.0	188.7
	III	382.4	6.6	9.2	7.4	59.2	64.7	179.0
	Keskimäärin	450.4	9.8	6.6	6.8	53.4	57.7	189.6
Etelä-Pohjanmaa	I	559.0	4.6	1.1	3.3	32.3	45.1	202.3
	II	666.6	2.9	1.1	5.3	41.6	37.8	187.8
	III	633.8	4.7	1.2	4.5	34.8	41.0	183.8
	Keskimäärin	632.3	3.5	1.1	4.7	38.3	40.2	191.7
Pohjois-Pohjanmaa ...	I	484.5	2.6	5.1	1.5	5.9	30.0	188.3
	II	494.1	5.6	3.4	2.9	20.0	46.2	183.0
	III	517.2	4.8	9.5	6.9	33.5	63.9	187.8
	Keskimäärin	493.5	4.6	4.5	2.9	17.1	43.0	185.1
Koillis-Suomi	I	558.7	7.0	11.3	2.1	4.0	18.7	161.5
	II	598.6	6.6	11.0	1.5	9.7	21.8	175.2
	III	553.8	13.6	16.0	5.1	29.6	36.8	168.2
	Keskimäärin	577.7	7.2	11.4	2.0	8.2	21.2	168.5
Koko maa								
	Keskimäärin	457.1	8.1	5.2	6.7	57.1	34.7	179.8

Summary

In this annually published report are presented economic characteristics of the bookkeeping farms which participate in the profitability investigation of agriculture. The collection of the basic data is carried out by agricultural advisory societies in whose offices the major part of accounting is also done. The State annually grants funds for this activity which was begun in 1912.

According to the decision of Parliament the investigations of the profitability of agriculture were transferred in the beginning of 1962 from the Bureau of Agriculture to the Agricultural Economics Research Institute. Therefore the report on the results from these bookkeeping farms will be included among the publications of the aforesaid Institute. Corresponding studies of earlier accounting years have appeared in the Information Series of the Bureau of Agriculture.

In this research activity it has not been possible to select the participating farms in such a manner as to represent the average returns of all farms of the country. Since bookkeeping is a voluntary activity on farms, only those can be included which are willing to participate. The interest in bookkeeping for research purposes is generally greater among the more progressive farmers and on the larger sized units. Therefore the average returns from the participating farms are higher than they are for all farms in the country. This has been clearly indicated by the relatively higher per hectare yields of the bookkeeping farms than national averages.

On the basis of natural differences in different parts of the country five separate regions have been defined for the purpose of analyzing the data.

1. South Finland
2. Central Finland
3. South Ostrobothnia
4. North Ostrobothnia
5. Northeast Finland

In addition the farms have been grouped on the basis of arable land area into the following size classes:

I		— 9.99	hectares
II		10.0—24.99	»
III		25.0—49.99	»
IV		50.0—	»

The processing of the data has been performed by the Agricultural Economics Research Institute. In the handling of the data the averages for gross return, production expenses, net return and other items have been calculated on the basis of geographic location and size groupings. Because the arithmetic average size of bookkeeping farms in different regions is greater than that of all farms, mean values for the different regions and for the whole country have been presented as weighted means. The weights used have been obtained from the Agricultural Census 1959, which shows the division of the arable land between different regions and size classes for all farms greater than 2 hectares in area.

In the first chapter the general agricultural conditions are considered for the fiscal year in question. Weather conditions are presented in terms of temperature and rainfall. The yields obtained during the fiscal year indicate the total production of the principle crops for the whole country. They have also been calculated on a per hectare basis so that crop yields obtained on the bookkeeping farms can be compared with those obtained on all farms in the country. The presentation of average prices of the principal agricultural products sold and supplies purchased as well as that of the average wage rates indicates the relative position of agriculture.

Presented in Chapter II are the number of bookkeeping farms, the average number of hectares in each land use category, and the per cent of arable land per farm used for the various crops, as well as the average per hectare crop yields and the average milk production per cow per year, all grouped according to geographic area and size of farm.

The assets and liabilities of the farmers on the bookkeeping farms are presented in Tables 4—8. These are based on estimates made at the beginning of the bookkeeping period which begins on July 1 and ends on June 30 of the following year. Private dwellings are also included in the agricultural assets.

In the farmers' cash receipts and expenses which are shown in Tables 9 and 10, transactions concerning debts and savings are not included.

The gross return of agriculture and its calculation are explained in Chapter V. The gross returns presented in Table 11 include the following return items:

1. The cash receipts and accounts receivable for the accounting year, but not including the cash receipts obtained from liquidating property which was on hand at the beginning of the year.
2. The cash value of deliveries in kind transferred from agriculture to forestry, food- and private households, pensions, supplementary enterprises and wages for labor.
3. The additions to total property transferred from agriculture, such as the cash value of payments in kind for new buildings, increased cropping, drainage and new machinery.
4. Increases in stocks, garden plants and domestic animals derived from agricultural production.

Production expenses of agriculture and their structure are examined in Chapter VI. Production expenses include the following cost items:

1. The money spent during the accounting year for the ordinary monetary operating expenses. However, expenses for additions to property (eg. new buildings), are not included in production expenses.
2. The value of products in kind which agriculture has received from supplementary non-agricultural enterprises.
3. Depreciation.
4. In addition to the regular wages paid for hired farm labor, the labor of the farmers and farm families has been included, calculated on the basis of the general wage level for agricultural labor.

Taxes and interest on debts are not included in the production expenses of agriculture.

In tables 15—18 are presented the number of hours of manual, horse and tractor labor which have been based on daily work records from the bookkeeping farms. On the basis of this data the division of labor input between different farm enterprise has been calculated.

The economic results of farming are presented in Table 19.

The net return is the difference between gross return and the production expenses of agriculture. Because this cost concept does not include taxes or interest on debts the above mentioned difference is the same as taxable net return of debt free agriculture.

The net farm income has been calculated by deducting from gross return all production expenses except the value of farmers' and farm families' labor.

The coefficient of profitability is the quotient of net farm income divided by the sum of the interest on investment and the value of farmers' and farm families' labor. The rate of interest used in these calculations is 5 %.

In the above mentioned calculations agriculture has been treated as a whole. In addition to this, some specific calculations have been made concerning animal husbandry (Tables 20—22) in which the number of farms included is rather small, however. Further special information concerning use of wood on the farms is presented in Table 23 and in Table 24—25 are food consumption costs and the quantities of the most important farm products produced and consumed on the farms.

KIRJANPITOTILAT
BOOKKEEPING FARMS

Tilivuosi 1960/61

E-S = Etelä-Suomi
S-S = Sisä-Suomi
E-P = Etelä-Pohjanmaa
P-P = Pohjois-Pohjanmaa
K-S = Koillis-Suomi

